

Samo to noč bi rad spal,
lepo, brez sanj.
Brez vas, otroci.
Pustite me samega.
Odidite iz mojega srca
nazaj v zemljo.
Nočete?
Vedel sem, da ne boste hoteli.
Prav, pa ostanite.
Le prena glas ne smete govoriti,
da se v meni ne bi zbudila zver.
Če se zbudi, vam lahko stori kaj hudega —
še enkrat.
bojim se, da še enkrat.
Kajti jaz sem še vedno, kar sem bil.
Če ne bi bil, ne bi jedel sam sebe
kos za kosom
z zobmi kesanja
in jezikom gorja.
Pazite se torej otroci, pazite.
Če pride ukaz.
ga morda spet izvršim. Morda.

POD MLEČNIM GOZDOM

Igra za glasove

Dylan Thomas

(Tišina)

PRVI GLAS (*zelo tiho*): Pričnimo z začetkom:

Pomlad je, noč brez meseca v majhnem mestu, brez zvezd in biblijsko črna, z okroglimi kamni tlakovane ulice so tihe, in pritajeni gozd zaljubljenecv in zajcev se ziblje neviden navzdol k trnjuljevo črnemu, lenemu, črnemu, vranječrnemu, ribiške čolne zibajočemu morju. Hiše so slepe ko krti (čeprav krti nocoj dobro vidijo v vohljajočih, žametnih globelih) ali slepe kakor kapitan Cat tam v zapletenem središču pri vodnjaku in pri mestni uri, pri žalujočih trgovinah, pri hiši javnega skrbstva v vdovski obleki. In zdaj spijo vsi ljudje uspavanega in utišane- nega mesta.

Pst, otroci spijo, kmetje, ribiči, trgovci in upokojenci, čevljar, učitelj, pismonoša in gostilničar, pogrebnik in lahka ženska, pijanec, krojač, pridigar, policist, školjkarice s plavalno kožico na nogah in snažne zakonske žene. Mlada dekleta spijo, mehko položena v posteljo, ali pa plavajo v svojih sanjah s prstani in vso balo, in kresnice so jim za družice, plavajo skozi cerkvene ladje gozda, ki igra na orgle. Fantje sanjajo brezbožne, grešne sanje ali pa o kozlovsko mrkajočih se živinskih stajah noči in o veselo razgrajajočem morju. In premogovo črni kipi konj spijo na poljih, in krave v hlevih, in psi na mokro ovohljanih dvoriščih, in mačke dremljejo v nagnjenih kotih ali zvito stopicajo, tekajo in se ježijo na enem samem velikem oblaku streh.

Zdaj lahko slišiš, kako pada rosa in kako diha uspravano mesto.

Samo tvoje oči so odprte, da gledaš črno in nagubano mesto, trdno in prepuščeno spanju.

In samo ti lahko slišiš nevidno padanje zvezd, najtemnejšo uro pred zarjo in drobno, z roso poškopljeno gibanje črnega, z madeži pokritega morja, kjer se zibljejo in jahajo barke Aretuza, Kljunač in Škrjanec, Sanzibar, Rhiannon, Morski razbojnik, Kormoran in Waleska zvezda.

Poslušaj. To je noč, ki hodi po ulicah: slovesno počasni, slano pojoči veter v Ulici kronanja in Školjkarski ulici; in to je trava, ki raste na Llareggubskem hribu, padajoča rosa, padajoče zvezde, spanje ptičev v Mlečnem gozdu.

Poslušaj. To je noč v mrzli, tršati kapeli, ki poje himne v boljši čepici in z broško in v svileni bombazinski črnini, z metuljasto ovratno ruto in petljo pri vezalkah, kašlja kakor čreda koz, liže sladkorčke s poprovo meto in dremlje alelujo; noč v pivnici, mirna kot domino; v podstrešju Ockyja Mlekarja kakor miš v rokavicah; v pekarni Daia Kruha, kadeča se kakor črna moka. To je ta noč v Oslovski ulici, ki molče caplja z morskimi algami na kopitih po školjkasto valovitih, okroglih kamnih v tlaku, mimo praproti v oknu, skrite za zastorom, mimo napisov in okraskov, mimo harmonija, svete mizice, akvarelov, porcelanastega psa in škatle za čaj iz rožnate pločevine. To je noč, ki se nebogljena mota med toplimi gnezdi dojenčkov.

Poglej. To je noč, nemo in kraljevsko se vije skozi češnjev drevo-red, zasajen v spomin na kronanje; gre čez pokopališče v Bethesdi z rokavicami na nagubanih vetrovih in z roso, slečeno s telesa; prekucuje se mimo krčme Pri mornarju.

Čas beži. Poslušaj. Čas beži.

Priidi bliže.

Samo ti lahko slišiš spati hiše na ulicah v počasni, globoki, slani in molčeče črni, v ovoje zaviti noči. Samo ti lahko vidiš v oslepelih spalnicah glavnike in spodnjice na stolih, vrče in umivalnike, kozarce z zobovji, božje zapovedi na stenah in rumeneče nasmehnite-se-prijazno-prosim slike mrtvih. Samo ti lahko slišiš in vidiš za očmi spečih potovanja in dežele in labirinte in barve in strah in mavrice in melodije in želje in polet in padec in obup in velika morja njihovih sanj.

Od tam, kjer si, lahko slišiš njihove sanje.

Kapitan Cat, slepi pomorski kapitan v pokoju, spi v svoji pregradi v školjkasti, kot ladjica v steklenici čedni, lepi, najboljši kajuti v krčmi Pri dvojbornici in sanja o

DRUGI GLAS: nikoli takih morjih, kakršna so bila tista, ki so preplavljala palubo njegovega parnika Kidwelly, in ki se zdaj trebušasta razlivajo čez rjuhe in ga meduzasto spolzko sesajo navzdol, slano globoko v temo mokrega groba, in ribe prihajajo in ga grizejo in oglodajo prav do kobilice, in že davno utopljeni se drgnejo obenj s svojimi nosovi.

PRVI UTOPLJENEC: Se me spominjaš, kapitan?

KAPITAN CAT: Williams si, tisti, ki je plesal!

PRVI UTOPLJENEC: V Nantucketu sem izgubil tla pod plešočim korakom.

DRUGI UTOPLJENEC: Me vidiš, kapitan, belo kost, ki govori? Tom-Fred sem, pomožni strojnik... Nekoč sva si delila isto deklo... Ime ji je bilo gospodična Probert...

ZENSKI GLAS: Rosie Probert, Račja ulica trintrideset. Le pridita gor, fanta, mrtva sem.

TRETJI UTOPLJENEC: Drži me, kapitan, Jonah Jarvis sem, slab konec sem storil, zelo veselo.

ČETRTI UTOPLJENEC: Alfred Pomeroy Jones, prepirljivi pomorski jezični dohtar, rojen v Mumblesu, pel sem kakor slavček, kronal sem te z vrčem, potetoviral sem te z morskimi deklicami, bil sem žejen ko bager, umrl sem zaradi turov.

PRVI UTOPLJENEC: Ta lobanja ob tvojem ušesu je

DRUGI UTOPLJENEC: kodrasti Bevan. Povej moji tetki, da sem bil jaz tisti, ki je zastavil veliko pozlačeno uro s police.

KAPITAN CAT: Ojoj, ojoj, Kodravec!

DRUGI UTOPLJENEC: Povej moji sestri, ne, nikoli nisem,

TRETJI UTOPLJENEC: nikoli nisem storil, kar je rekla, nikoli.

ČETRTI UTOPLJENEC: Pa sta, storila sta to.

PETI UTOPLJENEC: In kdo prinaša moji Gwen zdaj kokosove orehe in ovratne rute in papagaje?

PRVI UTOPLJENEC: Kako je kaj tam zgoraj?

DRUGI UTOPLJENEC: Ali imate še rum in slanino?

TRETJI UTOPLJENEC: Ženske prsi in taščice?

ČETRTI UTOPLJENEC: Harmonike?

PETI UTOPLJENEC: Ebenezerjev zvonec?

PRVI UTOPLJENEC: Pretepe in čebulo?

DRUGI UTOPLJENEC: In vrabce in marjetice?

TRETJI UTOPLJENEC: Kisle ribe v kozarcu za mezgo?

ČETRTI UTOPLJENEC: Pinjeno mleko in hrte?

PETI UTOPLJENEC: Otroka za ujčkanje?

PRVI UTOPLJENEC: Perilo na vrvi?

DRUGI UTOPLJENEC: In stare punce v toplem gnezdu?

TRETJI UTOPLJENEC: Kakšni so tenorji v Dowlaisu?

ČETRTI UTOPLJENEC: Kdo molze krave v Maesgwynnu?

PETI UTOPLJENEC: Kadar se smehlja, ali ji je še videti jamice?

PRVI UTOPLJENEC: Kako diši peteršilj?

KAPITAN CAT: Oh, moji predragi mrtvi!

PRVI GLAS: Od tam, kjer si, lahko slišiš v Školjkarski ulici sredi noči brez lune gospodično Price, šiviljo in lastnico trgovine s sladkarijami, kako sanja o

DRUGI GLAS: svojem ljubčku, visokem kakor mestni zvonik in s samsonsko grivo, zlato ko sirup, z mogočnimi boki, in ki je tako vroč, da kar vre, ki ima grmeč bas in s školjkami porasle prsi, in z očmi kakor gorilnik za spajkanje razbiča speče školjke v nji in visi v zraku prav nizko nad njenim samotno ljubečim telesom, ki je toplo, kakor da je obdano z vročimi grelnimi steklenicami.

GOSPOD EDWARDS: Myfanwy Price!

GOSPODIČNA PRICE: Gospod Mog Edwards!

GOSPOD EDWARDS: Trgovec z blagom sem, nor od ljubezni. Ljubim te bolj kot vse flanele in katune, podloge, barhante in merine, surovo svilo, kretone, krebone, musline, popline, tronitnike in križasto tkane dvonitnike v vsej veliki blagovnici sveta. Prišel sem, da bi te peljal od tod v svojo trgovsko hišo na griču, kjer drobiž rožlja v kovinskih cevah za zračno pošto. Vrzi proč svoje male posteljne opanke in svojo valizansko pleteno volneno jopico, grel ti bom rjuhe kakor električni pražilec za preprečenec, ležal bom ob tvoji strani kakor nedeljska pečenka.

GOSPODIČNA PRICE: Jaz pa ti bom spletla listnico, modro kakor spominčice, za tvoj denar, da se bo kar se dá udobno počutil. Segrela bom tvoje srce pri ognju, da ga boš lahko vtaknil pod telovnik, ko boš zaprl trgovino.

GOSPOD EDWARDS: Myfanwy. Myfanwy. preden miši naglodajo spodnji predal, mi moraš povedati —

GOSPODIČNA PRICE: Da, Mog. da, Mog. da, da.

GOSPOD EDWARDS: In vsi zvonci vseh blagajn v mestu bodo zvonili za najino poroko.

(Zvonjenje blagajn in cerkvenih zvonov)

PRVI GLAS: Pridi zdaj, splavaj navzgor v temo, pojdi v temni noči tja gor po bežeči, morsko temni ulici, zibajoči se kakor morje, v svetopisemsko črno podstrešje nad trgovino Jacka Blacka, čevljarja, kjer sam in ves divji spi v spalni srajci, pritisnjeni z elastiko na gležnje in sanja,

DRUGI GLAS: da preganja nespodobne parčke iz travnatozelene, kosmuljaste zakonske postelje gozda, in da biča pijance sredi pljunkov in žagovine, da preganja gola, predrzna dekleta iz pogrošnih plesov svojih morastih sanj.

JACK BLACK (*glasno*): Ah, fej!

Ah, fej!

PRVI GLAS: Mrliški Ewans, pogrebnik.

DRUGI GLAS: se tenko in glasno smeje v svojem spanju in miga s palci, ko vidi, potem ko se je prebudil pred petnajstimi leti, da na gosjem travniku za spečo hišo leži debel sneg: in teče ven na travnik, kjer njegova mati v snegu peče waližanske kolače, in ukrade pest snežnih kosmičev in rozin in potem zleze nazaj v posteljo in jih pozoblje mrzle in sladke pod toplimi, belimi rjuhami, medtem ko njegova mati pleše v sneženi kuhinji in joka zaradi izgubljenih rozin.

PRVI GLAS: In v majhni hiši z rožnatimi očmi zraven pogrebni-kove samotno leži sto smrčočih, krotkih kilogramov gospoda Walda, lovca na zajce, briveca, zeliščarja, mačjega doktorja, padarja, njegove zalite, rožnatordeče roke, obrnjene z dlanmi navzgor, počivajo na robu odeje, sešite iz krp, njegovi črni čevlji čedni in čisti stojijo v umivalniku, njegova melona visi na žeblju nad posteljo, pod blazino pa ima steklenico močnega piva in rezino mrzlega kruhovega pudinga; in kapljajoč v temi sanja o

MATI:

Ta mali pujsek je šel na trg,
ta mali pujsek je bil doma,
ta pujsek je jedel pečenko,
ta mali pujsek pa ne,
in ta mali pujsek je šel

DEČEK: Pi — pi — pi — pi — pi!

MATI:

vso pot proti domu.

ŽENA (*kriči*): Waldo! Wal-do!

GOSPOD WALDO: Ja, Blowden, ljubica?

ŽENA: Oh, kaj bodo rekle sosede, kaj bodo rekle...

PRVA SOSEDA: Uboga gospa Waldo.

DRUGA SOSEDA: Kaj vse mora prestati.

PRVA SOSEDA: Nikoli bi ga ne bila smela vzeti.

DRUGA SOSEDA: Ko bi ga ne bila morala.

PRVA SOSEDA: Prav kakor njena mati.

DRUGA SOSEDA: To vam je pa res pravdanski mož.

PRVA SOSEDA: Zanič kot njegov oče.

DRUGA SOSEDA: Saj veste, kje je končal.

PRVA SOSEDA: Tam gori v norišnici,

DRUGA SOSEDA: in jokal je in klical mater.

PRVA SOSEDA: In vsako soboto

DRUGA SOSEDA: je kakor brez nog,

PRVA SOSEDA: in zmeraj počenja grdobije

DRUGA SOSEDA: s tisto gospo Beattie Morris

PRVA SOSEDA: tam gori v kamnolomu.

DRUGA SOSEDA: Ste videli njenega otroka?

PRVA SOSEDA: Njegov nos ima.

DRUGA SOSEDA: Oh, srce mi krvavi.

PRVA SOSEDA: In za pijačo bi storil vse.

DRUGA SOSEDA: In prodal je avtomatski klavir.

PRVA SOSEDA: in njen šivalni stroj.

DRUGA SOSEDA: zvrča se v jarek,

PRVA SOSEDA: pogovarja se z ulično svetilko.

DRUGA SOSEDA: in kakšne vam klati.

PRVA SOSEDA: poje na stranišču,

DRUGA SOSEDA: uboga gospa Waldo!

ŽENA (*jokavo*): ... Oh, Waldo, Waldo!

GOSPOD WALDO: Tiho, žena, tiho. Zdaj sem vdovec Waldo.

MATI (*joka*): Waldo, Wald-do!

DEČEK: Kaj je, mama?

MATI: Oh, le kaj bodo rekle sosede, kaj bodo rekle...

TRETJA SOSEDA: Črn kakor dimnik.

ČETRТА SOSEDA: Zvoni na vratih.

TRETJA SOSEDA: Razbija okna.

ČETRТА SOSEDA: Dela pastete iz blata.

TRETJA SOSEDA: Krade rozine.

ČETRTRA SOSEDA: Čečka po zidovih.

TRETJA SOSEDA: Videla sem ga v grmovju.

ČETRTRA SOSEDA: In kako se vam potepa.

TRETJA SOSEDA: Pošljite ga spat brez večerje.

ČETRTRA SOSEDA: Dajte mu kaj, da ga bo pognalo, in zaklenite ga v temo.

TRETJA SOSEDA: Proč z njim, v poboljševalnico!

ČETRTRA SOSEDA: Proč z njim, v poboljševalnico!

OBE: Poučite ga s šlepedrom po zadnji plati!

DRUGA MATI (*kriči*): Waldo, Wal-do! Kaj delaš z našo Matti?

DEČEK: Poljubi me, Matti Richards.

MAJHNA DEKLICA: Daj mi peni za to.

GOSPOD WALDO: Imam samo pol penija.

PRVA ŽENSKA: Ustnice stanejo en peni.

ŽUPNIK: Ali hočeš vzeti to dekle, to Matti Richards?

DRUGA ŽENSKA: Dulcie Prothero.

TRETJA ŽENSKA: Effie Bevan.

ČETRTRA ŽENSKA: Klejarjevo Lil.

PETA ŽENSKA: Gospodično Flush.

ŽENA: Blodwen Bowen.

ŽUPNIK: Da bo tvoja strašno poročena zakonska žena.

DEČEK (*kriči*): Ne, ne, ne!

PRVI GLAS: Gospa Ogmore-Pritchard spi zdaj v svoji ko ledena gora beli, sveto oprani, krinolinasti spalni srajci, pod krepostno polarnimi rjuhami, v svoji očiščeni in odrgnjeni, prah izzivajoči spalnici, v čedni in urejeni hiši Pri lepem razgledu, ki je kakor iz škatlice, v tem svojem penzionu za plačujoče goste na zgornjem koncu mesta. Gospa Ogmore-Pritchard je dvakrat vdova, po gospodu Ogmoru, linolej, v pokoju, in po gospodu Pritchardu, propadlem poklicnem posredovalcu pri stavah, ki je znorel zaradi pometanja, snaženja in drgnjenja, zaradi brnenja sesalca in hlapov parketne paste, zato je kakor v posmeh popil neko razkužilo. Gospa Ogmore-Pritchard je vsa nemirna v svojem oplaknjemem spanju, zbudi se v sanjah in dregne v rebra mrtvega gospoda Ogmora in mrtvega gospoda Pritcharda, ki ležita pošastna vsak na eni strani...

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Gospod Ogmore!

Gospod Pritchard!

Čas je, da pričneta vdihavati

svoj balzam!

GOSPOD OGMORE: Oh, gospa Ogmore!

GOSPOD PRITCHARD: Oh, gospa Pritchard!

GOSPA PRITCHARD: Kmalu bo treba vstati.

Povejta po vrsti vsak svoje opravke!

GOSPOD OGMORE: Svoje pižame moram zložiti v predal, ki je na njem napisano: Pižame!

GOSPOD PRITCHARD: Sesti moram v mrzlo kopel, ki mi koristi.

GOSPOD OGMORE: Nositi moram svoj flanelasti ovoj, ki me varuje išiasa.

GOSPOD PRITCHARD: Obleči se moram za zastorom in si privezati predpasnik.

GOSPOD OGMORE: Izpihati si moram nos

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Pa na vrtu, prosim.

GOSPOD PRITCHARD: v kos svilenega papirja, ki ga bom potlej sežgal.

GOSPOD PRITCHARD: Vzeti moram svojo sol, ki pomaga naravi.

GOSPOD OGMORE: Zavreti moram vodo, ki jo pijemo, zaradi bacilov.

GOSPOD PRITCHARD: Popiti moram svoj rastlinski čaj, ki je brez tanina.

GOSPOD OGMORE: Pojesti moram kroglico rastlinskega oglja, ki mi tako dobro dene.

GOSPOD PRITCHARD: Pokaditi smem eno pipo mešanice za astmo.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Pa tam zunaj v leseni lopi, prosim.

GOSPOD PRITCHARD: In obrisati prah v sprejemnici in posuti kanarčka s pripomočkom proti mrčesu.

GOSPOD OGMORE: Natakniti si moram gumijaste rokavice in preiskati pekinškega psička, če ima kaj bolh.

GOSPOD PRITCHARD: Izprašiti moram rebrače pri oknih, potem pa jih moram vzdigniti.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: In preden spustiš sonce noter, pazi, da si bo obrisalo čevlje.

PRVI GLAS: V hiši mesarja Beynona globoko sanja njegova hči Gossamer Beynon, učiteljica, elegantno in ljubko nekaj sledi pod frfotačim kupom kurjega perja v klavnici, ki ima katunaste zastore in trojno opravo, in brez presenečenja najde v papirnati vrečki majhnega robatega, pa že pripravljenega moža s košatim repom.

GOSSAMER BEYNON: Nazadnje vendarle, ljubček,

PRVI GLAS: vzdihne Gossamer Beynon. In košati rep mu maha surov in rumenkastorjav.

ORGLAR MORGAN: Pomagajte.

DRUGI GLAS: zakriči Orglar Morgan, organist, v svojih sanjah.
ORGLAR MORGAN: zmeda in glasba vladata v Ulici kronanja!
Vse ženske gagajo kakor gosi in dojenčki pojejo opero. Policijski komisar Attila Rees ima pri sebi pendrek in igra pri vodnjaku kadence, krave z Nedeljskega pašnika zvonijo kakor severni jeleni, in, glejte, na strehi Händlove vile kopitlja v mesečini ženska blaginja v širokih delovnih hlačah.

PRVI GLAS: Na obmorski strani mesta spita gospod in gospa Floyd, školjkarja, mirno kakor smrt drug zraven drugega, brezzoba, slana in rjava kakor dva prekažena slanika v škatli.

In visoko zgoraj, na kmetiji Pri slanem jezeru, šteje gospod Utah Watkins vso noč ovce z ženskimi obrazi, ko skačejo čez ograjo na hribu in se smejejo in pletejo in meketajo, prav kakor gospa Watkins.

UTAH WATKINS (*zeha*): Štiriintrideset, petintrideset, šestintrideset, oseminštirideset, devetinsedemdeset...

GOSPA WATKINS (*meketa*): Spleti, snemi,
spleti dve skupaj,
sneto spet pretakni...

PRVI GLAS: Ocky Mlekar, utopljen v svojem spanju v Školjkarški ulici, prazni svoje ročke v reko Dewi,

OCKY MLEKAR (*šepeče*): ne glede na stroške,

PRVI GLAS: in joka pri tem kakor pogreb.

DRUGI GLAS: V sosednji hiši nese Cherry Owen vrč k ustom, pa ne priteče nič iz njega, Strese ga, vrč pa se spremeni v ribo. In pije ribo.

PRVI GLAS: Policijski komisar Attila Rees skoči iz postelje, neobčutljiv za temo, še zmeraj trobi z nosom kakor ladja v megli, potem pa potegne svojo čelado izpod postelje. Toda globoko v celici na zadnjem dvorišču njegovega spanja zamrmra moški glas:

GLAS: (*mrmra*): zjutraj ti bo žal zavoljo tega.

PRVI GLAS: On pa nato potegne sam sebe v posteljo, kakor da je težko sidro. Njegova čelada zarožlja v temo.

DRUGI GLAS: Willy Nilly, pismonoša, spi na zgornjem koncu ulice, prehodi štirideset milj, da raznese pošto, kakor to stori vsak dan svojih noči, in trka trdo in močno na gospo Willy.

GOSPA WILLY: Nikar me ne nabijte, prosim, gospod učitelj,

DRUGI GLAS: javka žena ob njegovi strani, a še vsako noč svojega poročenega življenja je zamudila šolo.

PRVI GLAS: Sindbad Mornar spi nad točilnico v krčmi Pri mornarju in objema svojo vlažno blazino, ki je njeno skrivno ime Gossamer Beynon.

Neki škrat ujame Lily Smalls v pralnici.

LILY SMALLS: Ooh, ti stari škrat!

DRUGI GLAS: Mae, starejša hči gospe Rose Cottage, sleče svojo rožnato in belo kožo v talilni peči v stolpu v votlini v slapu v gozdu, in čaka tam ostra kakor čebula gospoda Ravnopravega, da se bo pognal navzgor k nji skozi goreče, visoke, votle slapove zelenih listov kakor z oljem namazana postrv.

MAE ROSE COTTAGE (*zelo blizu in mehko, zategujoč besede*):

Dolores bila bi rada,
kot je v povestih navada.

PRVI GLAS: Sama dokler ne bo umrla, smrči Bessie Debeloglavka, najeta dekla, rojena v ubožnici, dišeča po kravjem gnoju, nizko in hreščeče na ležišču iz slame v podstrešni sobi na kmetiji Pri slanem jezeru in trga šopek marjetic na Nedeljskem travniku, da jih bo dala na grob Gomerju Ownu, ki jo je nekoč poljubil pri svinjskem hlevu, ko ni gledala, potem pa je ni poljubil nikoli več. čeprav je ves čas gledala.

In nadzorniki iz društva za zaščito živali priletijo dol v sanje gospe Beynonove, mesarjeve žene, da bi preganjali in zasledovali gospoda Beynona, ker prodaja

MESAR BEYNON: sovje meso, pasje oči, človeška rebra.

DRUGI GLAS: Gospod Beynon drvi poskakujoč v svojem krvavem mesarskem predpasniku navzdol po Ulici kronanja, in v ustih ima prst, pa ne svojega. Z nedolžnim obrazom se v zvitem spanju dela norca iz svojih sanj in

MESAR BEYNON: jezdi na svinjskem hrbtu in strelja divje race.

ORGLAR MORGAN (*visoko in tiho*): Na pomoč!

GOSSAMER BEYNON (*Tiho*): Lisičji moj ljubček!

PRVI GLAS: Zdaj pa za očmi in skrivnostmi sanjajočih na cestah, ki jih je morje zazibalo v spanec, poglej

DRUGI GLAS: slaščice in zmešnjave, preste in gumbe, torbe in kosti, pepel in lubje in prhljaj in odstrižene nohte, slino in snežene kosmiče in oskubeno perje sanj, razbitine ladij in ribe sprate in školjke in ribje kosti, kitovo olje in mesečino in slane drobne ribice, ki jih postavlja na mizo skrito morje.

PRVI GLAS: Sove lovijo. Slišiš, ena uka nad grobnimi kamni v Bethesda, se zažene in ujame miš v bližini gospe Hannah Rees, »ljubljenе žene«. In v Ulici kronanja, ki jo lahko vidiš samo ti, ker je tako temno pod stropom kapele neba, se prečastiti Eli Jenkins, pesnik, pridigar, obrne v svojem trdnem spanju, ki se pomika proti zarji, in sanja o

ELI JENKINS: javnem pesniškem boju waleških pesnikov.

DRUGI GLAS: Vso noč vneto zlaga zapletene rime h godbi waleških instrumentov v svoji izdelani druidski spalni srajci, v pivskem šotoru, kjer je vse črno samih župnikov.

PRVI GLAS: Gospod Pugh, učitelj, spi nekaj sežnjev globoko in se v spanju dela, da spi, po lisičje opazuje pod robom svoje spalne čepice in zasika: Pst!

GOSPOD PUGH: Umor!

PRVI GLAS: Gospa Morgan, trgovka, zvita in siva kakor polh, s šapami ob ušesih, si v sanjah pričara

GOSPA MORGAN: tišino.

DRUGI GLAS: Zelo blagglasno spi v svojem volnenem skrivališču, in trobentajoči Orglar Morgan ob njeni strani ne smrči glasneje kakor kak pajek.

PRVI GLAS: Mary Ann Mornarjeva sanja o

MARY ANN MORNARJEVA: rajskem vrtu.

PRVI GLAS: V delovnem krilu in coklah gre

MARY ANN MORNARJEVA: proč od mrzle, poribane, s kamnom tlakovane kuhinje s podobami iz nedeljske šole na belo prepleskanem zidu in s kmečkim koledarjem, obešenim nad klopjo, in s kosi slanine na stropnih kavljih, in hodi po stezah, obrobljenih s školjkami, na vzorno urejenem zelenjadnem vrtu, počene in smukne pod eiganskimi ščipalkami za perilo, se zaplete s predpasnikom v grme črnega ribeza, gre mimo grahovih vrst in mimo grede s čebulo in mimo paradižnikov, zorečih ob zidu, k staremu možu, ki na sadnem vrtu igra na harmonij, in se usede zraven njega v travo in lušči zeleni grah, poganjajoč skozi naročje njenega krila, ki se je drgnilo ob roso.

PRVI GLAS: V Oslovski ulici vzdihujejo, oviti v krzno spanja, Dai Kruh, Polly Garter, Boyo Nepridiprav in lord Kristal pred jutranjo zarjo, ki se napoveduje, in sanjajo o

DAI KRUH: haremih,

POLLY GARTER: dojenčkah.

BOYO NEPRIDIPRAV: ničemer.

LORD KRISTAL: Tik-tak, tik-tak, tik-tak, tik-tak.

PRVI GLAS: Čas beži. Poslušaj. Čas beži. Sova leti domov mimo Bethesde, v kapelico v hrastu. In zarja prav počasi narašča.

(Oddaljen udarec na zvon, počasi izzveneva)

PRVI GLAS: Stoj na tem hribu. To je Llareggubski hrib, star kakor so hribi, visok, mrzel in zelen, in od tega majhnega kroga kamnov, ki ga niso naredili druidi, ampak gospa Beynon Billy, lahko vidiš vse mestece pod sabo, speče v prvi jutranji zarji.

Lahko slišiš, kako od ljubezni bolni gozdni golobi grulijo v postelji. Neki pes laja v spanju, več kmetij daleč. V prebujajoči se, rahli megli valovi mesto kakor jezero z lahnimi, drobnimi valovi.

GLAS KNJIGE, VODNIKA PO KRAJU: Manj kakor pet sto duš prebiva v treh starinskih ulicah in v nekaj ozkih stranskih ulicah in po raztresenih kmetijah, ki sestavljajo ta majhni, propadajoči kopalški kraj, in zares bi ga lahko imenovali »Stranski rokav življenja«, ne da bi bili nespoštljivi do domačinov, ki so si ohranili do današnjih dni svojo posebno, osoljeno naravo. Velika ulica, ki ji pravijo Ulica kronanja, je sestavljena večidel iz pohlevnih dvonadstropnih hiš, od katerih mnoge poskušajo dobiti vsaj malo veselejši obraz, ko se lišpajo z močnimi barvami in ko potratno uporabljajo rožnatordeč belež, ostalo pa je tudi še nekaj zahtevnejših hiš iz devetnajstega stoletja, čeprav so večinoma v precej žalostnem stanju in razpadajo. Četudi je tu malo takega, kar bi pritegnilo hribolazca, človeka, ki išče tod zdravja, športnika ali avtomobilista ob koncu tedna, lahko najde pameten človek, če ga kraj dovolj priteguje in če prihrani zanj nekaj brezdelnih ur, na njegovih, z okroglimi kamni tlakovanih ulicah, v njegovem malem ribiškem pristanišču, v nekaterih zanimivih navadah in v pogovorih domačih čudakov, posebnežev, nekaj tistega slikovitega občutja preteklosti, kakršnega tako pogosto pogrešamo v mestih in vaseh, ki gredo bolj s časom. Pravijo, da je reka Dewi bogata s postrvmi, samo da v nji precej lovijo krivi lovci. Edina cerkvena zgradba s svojim zanemarjenim pokopališčem arhitektonsko ni zanimiva.

(Petelin zapoje)

PRVI GLAS: Kneževina neba nad našim zelenim gričem se zdaj razsvetljuje v pomladno jutro, in napolnjuje ga petje škrjancev in kiki-rikanje in zvonjenje.

(Počasno zvonjenje)

PRVI GLAS: Kdo drug vleče za vrv pri zvonu v mestni hiši kot slepi kapitan Cat. Drugega za drugim izzvoni speče iz spanja, to jutro prav tako kakor vsako drugo jutro. In kmalu boš videl počasi vzdigujoči se sneg dimnikov, zdaj, ko kapitan Cat v mornarski kapi in v čevljih za na morje oznanja današnji dan s svojim glasnim, le-hitro-ven-iz-postelje zvonom.

DRUGI GLAS: Prečastiti Eli Jenkins tiplje v svoji hiši v Bethesdi iz postelje v svojo pridigarsko črnino, si počese nazaj kocine svoje brade, se pozabi umiti, gre bos po stopnicah dol, odpre hišna vrata, stoji pred vhodom, in ko gleda ven v novi dan in navzgor proti večnemu hribu.

poslušā butanje morja in klepetavo ščrlenje ptičev, se spomni svojih verzov in jih tiho deklamira prazni Ulici kronanja, ki vstaja in vzdiguje svoje rebrače.

ELI JENKINS:

Predragi dom, saj dobro vem:
drugod so lepši kraji,
tam višji hrib blešči očem
in lepši cvetni gaji.

bolj zelen gozd, kjer bolj svetlo
se jata ptic leskeče,
in pevci slajši tam pojo
pesmi vse bolj sloveče.

Ob hribih, kjer besni vihar,
gorah, sijočih v slavi,
zapredenih v lepote čar,
kot stara pesem pravi.

ob hribih, kjer kralj Artur spi,
znan vsakemu zemljanu,
se Llareggub krtina zdi,
palček ob velikanu.

Ob rekah z lepšimi valmi
in z lepšimi bregovi,
širokimi, svobodnimi,
s šumečimi slapovi.

ob rekah, ki tekó drugod
in hvalijo jih drugi,
je Dewi majhen, o Gospod,
otrok v zarasli strugi.

Ob vrhu, ki je časa kralj,
naš Čapljin vrh kraljuje
nad krpo kamenitih tal,
kjer rad galeb samuje.

Naš Mlečni gozd je majhen gaj,
v njem skromno je zelenje,
a če izbiral bi, tedaj
izbral za vse življenje

bi ta naš gozd, tu bi medlel,
ljubil Oslovsko cesto,
da vsak dan bi mi Dewi pel,
tod bi prebival zvesto.

DRUGI GLAS: Prečastiti Jenkins zapre hišna vrata. Njegova jutranja služba božja je končana.

(Počasno zvonjenje)

PRVI GLAS: Zdaj, ko jo je nazadnje prebudil zvon mestne hiše, ta zvon brž-ven-iz-postelje-zaspanka-Polly-pristavi-kotliček, pride Lily Smalls, zaklad gospe Beynonove, dol po stopnicah, iz sanj o neki kraljevski osebi, ki se je vso noč ognjevita in sočna kratkočasila z njo v temi Mlečnega gozda, pristavi kotliček na špiritov gorilnik v kuhinji gospe Beynonove in se pogleda v brivsko ogledalo gospoda Beynona nad lijakom, in vidi:

LILY SMALLS:

Oh, ta obraz!
Kdo dal ti lase je?
Star maček mi jih je dal.
Daj jih kar nazaj.
Oh, to ti je koder!

Kje si nos dobila, Lily?
Od očeta, bog se usmili.
A glej, stoji ti narobe!
Oh, kakšen rog!

Na svojo polt pokukaj!
Ne, to stori kar ti.
Treba ji je pudra
in tančic.
Oh, kakšen čar!

Kaj pa ta tvoj smeh, Lil?
Punca, to ti nič mar.
Nihče te ne ljubi.
To misliš ti.

Kdo pa te ljubi?
Ne povem.

Povej no, Lily.
Daš besedo, kaj?
Dam jo, dam.

PRVI GLAS: In prav potihno, da se ji ustnice skoraj dotaknejo njenega odseva v ogledalu, dahne ime, in brivsko ogledalo se zamegli.

GOSPA BEYNON (*glasno, od zgoraj*): Lily!

LILY SMALLS (*glasno*): Da, gospa!

GOSPA BEYNON: Kje je moj čaj, dekle?

LILY SMALLS (*tih*): Kaj mislite, kje? V mačjem zaboju? (*Glasno.*)
Saj grem gor, gospa.

PRVI GLAS: Gospod Pugh nese na nasprotni strani ulice, v šoli, jutranji čaj gospe Pughovi, in šepete na stopnicah:

GOSPOD PUGH:

Tu je tvoj arzenik, draga!
In piškoti s strupom za plevel.
Zadavil sem tvojega papagaja.
V vse vaze sem pljunil.
Dal sem sir v mišje luknje.
To je tvoj...

(*vrata zaškripajo*)

... okusni čaj, draga.

GOSPA PUGH: Preveč sladkorja.

GOSPOD PUGH: Nisi ga še poskusila, draga.

GOSPA PUGH: No, potlej preveč mleka. Je gospod Jenkins že zdeklamiral svojo pesem?

GOSPOD PUGH: Že, draga.

GOSPA PUGH: Potem je čas vstati. Daj mi očala.

Ne, ne očala za branje, rada bi gledala ven. Rada bi videla

DRUGI GLAS: Lily Smalls, ta zaklad, kako kleči na rdečih kolenih in pomiva stopnice pred vhodom.

GOSPA PUGH: Vtaknila si je obleko v široke delovne hlače — oh, taka razcapanka!

DRUGI GLAS: Policijski komisar Attila Rees, širok kakor vol, prištorklja obut v dva čolna iz hiše zapestnih lisic, jezen, zrezkovo rdeče volje, črno namrščenih obrvi pod mokro čelado...

GOSPOD PUGH: Ta gre zdaj aretirat Polly Garter, zapomni si, kaj ti pravim.

GOSPA PUGH: Zakaj pa, dragi?

GOSPOD PUGH: Ker neprestano dobiva otroke.

DRUGI GLAS: ... in odropota tja dol proti obrežju pogledat, če je morje še tam.

PRVI GLAS: Mary Ann Mornarjeva odpira okna v svoji spalnici nad točilnico in zakliče proti nebu:

MARY ANN MORNARJEVA: Stara sem petinosemdeset let, tri mesece in en dan!

GOSPOD PUGH: To ji pa moram priznati, da se nikoli ne zmoti.

PRVI GLAS: Orglar Morgan igra na polici pri oknu v svoji spalnici akorde jutranjim galebom ribiških žensk, ki vreščijo nad Oslovsko ulico in opazujejo

DAI KRUH: mene, ki sem Dai Kruh, kako drvim v pekarno, tlačim v hlače kraje svoje srajce, zapenjam telovnik — plenk, in odleti mi gumb — zakaj jih ne moreta prišiti, nič časa za zajtrk, ničesar za zajtrk, za nobeno rabo nista ti ženski.

GOSPA DAI KRUH PRVA: Mene, gospo Dai Kruh Prvo, s čepico in šalom in brez starega životca; lepo je, če ti je udobno, čedno je, če si čeden; zdaj coklam po tlaku buditi sosedo. Oh, gospa Sara, ali mi lahko odstopite hlebec kruha, draga? Dai Kruh je pozabil kruh. Kakšno lepo jutro! Kako je kaj danes z vašimi bulami? Ali ni to zdaj prijetna novica, imaš vsaj nekaj drugega, da se lahko usedeš. Hvala, gospa Sara.

GOSPA DAI KRUH DRUGA: Mene, gospo Dai Kruh Drugo, napravljeno po cigansko, da podiram vse okoli sebe, v kratko svileni škrlatno spodnjico, tako da kažem kolena, umazano čedna kolena; ali vidite skozi spodnjico moje telo, rjavo ko jagoda; imam čevlje z visokimi petami in ena peta jim manjka, glavnik iz želvovine v svojih bleščečih se, črnih, dolgih laseh, sicer pa nimam nič drugega na sebi, samo kapljo parfuma; načičkana postavam pri hišnih vratih, napovedujem vam prihodnost iz čajnih listov, pačim se soncu in si prižigam pipo.

LORD KRISTAL: Mene, ki sem lord Kristal, v stari suknji — nekoč je bila last Elija Jenkinsa, in s pismonoševskimi naramnicami, kupljenimi sredi sejmske zmešnjave v Bethesdi; zdaj tečem ven, da bom zlil proč umazano vodo — izpod nog, Rover! — potem pa tečem spet noter, tik -tak.

BOYO: Mene, Boya Nepridiprava, ki v pralnici zelo malo prav storim.

GOSPA PRICE: Mene, gospo Price, v moji čedni domači halji iz tiskanega blaga, kako hitro skočim do vrvi za perilo, fletna kakor kraljičkova samica, potlej pa spet nazaj, skok, skok, k svojemu toplemu

jajcu — čaju v ročki, varno zaviti v volnen ovoj, k svojemu hrustljavemu prepečencu, doma narejeni češpljevi marmeladi in kepici surovega masla.

POLLY GARTER: Mene, Polly Garter, pod vrvjo za perilo, ko dajem na vrtu prsi svojemu ljubkemu novemu otročičku. Nič ne raste v našem vrtu, samo perilo. In otroci. In kje vse živijo njihovi očetje, dragi moji? Tam zadaj za hribi in še delj. Zdaj se oziraš vame. Vem, kaj si misliš, ubogo malo mlečno bitje. Misliš si: »Nisi slabša, kakor si, Polly, in to je dovolj dobro zame.« Oh, ali ni življenje strašna stvar, hvala Bogu?

(En sam dolg visok akord na strunah)

PRVI GLAS: Zdaj pljuvajo ponve, kotlički in mačke predejo v kuhinjah. Vse mesto diši po morskih algah in zajtrku, prav od hiše Pri lepem razgledu, kjer gospa Ogmores-Pritchard v delovni halji in turbanu, oborožena z veliko metlo, da bo napadla prah, gloje svoj kruh brez škroba in sreba čaj iz limonovih lupin, do Spodnje hiše, kjer gospod Waldo v meloni in slinčku hlastno golta svoje povojne slanike in z dolgimi požirki srka omako iz steklenice. Mary Ann Mornarjeva

MARY ANN MORNARJEVA: slavi Gospoda, ki je ustvaril zelenjavno juho.

PRVI GLAS: Gospod Pugh

GOSPOD PUGH: misli na razbito steklo, ko žonglira s svojim omletom.

PRVI GLAS: Gospa Pugh

GOSPA PUGH: nadleguje solnico.

PRVI GLAS: Willy Nilly, pismonoša,

WILLY NILLY: pogoltno svoje zadnje vedro črnega, nepitnega čaja in odropota krivonogo ven na kokodakajoče dvorišče, kjer se kokoši kljuvajo in tepejo za kose kruha, namočene v čaj.

PRVI GLAS: Gospa Willy Nilly,

GOSPA WILLY NILLY: polna čaja do svojega roba z dvema podbradkoma, brbota in vali v svojem gnezdu kotlov na cvrčече vročem štedilniku, ki so zmeraj pripravljeni, da odsoparijo zalepljena pisma.

PRVI GLAS: Prečastiti Eli Jenkins

ELI JENKINS: najde rimo in pomoči pero v kakav.

PRVI GLAS: Lord Kristal v svoji tiktakajoči kuhinji

LORD KRISTAL: bega od ure do ure s svežnjem ključkov za ure v eni roki in z ribjo glavo v drugi.

PRVI GLAS: Kapitan Cat v svoji barki,

KAPITAN CAT: slep in tankega tipa, pokuša svoje morsko cvrtje.

PRVI GLAS: Gospod in gospa Cherry Owen sedata v svoji sobi v Oslovski ulici, ki je hkrati spalnica, sprejemnica, kuhinja in pomivalnica

k včerajšnji večerji, to je k čebuli, kuhani v lupini, in k juhi iz krompirja in prašičevih kož in česna in kosti.

GOSPA CHERRY OWEN: Vidiš tisti madež na zidu zraven podobe tetke Rože? To je od tega, ker si tja zagnal sagojev puding.

(Cherry Owen se veselo zasmije)

GOSPA CHERRY OWEN: Samo za las si me zgrešil.

CHERRY OWEN: Tudi tetko Rožo zmeraj zgrešim.

GOSPA CHERRY OWEN: Se spomniš, kako je bilo snoči? Primo-tovilil si noter, dragi fant, pijan kakor podeželski župnik, z velikim mokrim vedrom in ribiško košaro, polno črnega piva, in pogledal si me in rekel: »Bog je prišel domov!« si rekel, in potlej si se prekucnil čez vedro, plazil si se in kričal, in po tleh so bile same steklenice in jegulje.

CHERRY OWEN: Sem se kaj ranil?

GOSPA CHERRY OWEN: In nato si slekel hlače in rekel: »Ali se hoče kdo metati z menoj?« Oh, ti stara opica ti!

CHERRY OWEN: Poljubi me.

GOSPA CHERRY OWEN: In potem si zapel »Nebeški kruh«, in pel si tenor in bas.

CHERRY OWEN: Zmeraj pojem »Nebeški kruh«.

GOSPA CHERRY OWEN: Nato pa si malo zaplesal po mizi.

CHERRY OWEN: Kaj res?

GOSPA CHERRY OWEN: Vrag te pocitraj!

CHERRY OWEN: In kaj sem storil potem?

GOSPA CHERRY OWEN: Potem si jokal kakor dojenček in govoril, da si pijana sirota, in da ne moreš iti nikamor, razen v grob.

CHERRY OWEN: In kaj sem še storil potem, ljubica?

GOSPA CHERRY OWEN: Potem si spet plesal po mizi čez in čez in govoril, da si kralj Salomon Owen in da sem jaz tvoja gospa Saba.

CHERRY OWEN *(tihó)*: In potem?

GOSPA CHERRY OWEN: In potem sem te zvabila v posteljo in smrčal si vso noč kakor pivovarna.

(Gospod in gospa Owen se skupaj veselo zasmejeta)

PRVI GLAS: Iz hiše mesarja Beynona v Ulici kronanja se širi vonj po praženih jetrih in njegova sapa diši po čebuli. In poslušaj! V temni zajtrkovalnici za mesnico uživata gospod in gospa Beynon, ki jima streže njun zaklad, v premorih med zalogaji svoj jutranji klepet, in gospa Beynon podaja pod resastim prtom hrustljave kose svoji rejeni mački.

(Mačka prede)

GOSPA BEYNON: Rada ima jetra, Ben.

GOSPOD BEYNON: Kako jih ne bi, Bess. Saj so jetra njenega brata.

GOSPA BEYNON: (*zavrešči*): Oh, ali slišiš, Lily?

LILY SMALLS: Da, gospa.

GOSPA BEYNON: Mucka jemo.

LILY SMALLS: Da, gospa.

GOSPA BEYNON: Oh, ti mačji mesar ti.

GOSPOD BEYNON: Maček je bil skopljen.

GOSPA BEYNON (*histerično*): Kaj ima to opraviti s tem?

GOSPOD BEYNON: Včeraj sva jedla krta.

GOSPA BEYNON: Oh, Lily, Lily!

GOSPOD BEYNON: V ponedeljek vidro, v torek rovke.

(Gospa Beynon zavrešči)

LILY SMALLS: Dajte no, gospa Beynon. Saj je največji lažnivec v mestu.

GOSPA BEYNON: Ne drzni si govoriti kaj takega o gospodu Beynonu!

LILY SMALLS: Saj to vendar vsi vedo, gospa.

GOSPA BEYNON: Gospod Beynon se nikoli ne zlaže. Ali se, Ben?

GOSPOD BEYNON: Ne, Bess. Zdaj pa pojdem s svojo mesarsko sekirico malo ven, na lov na pse.

GOSPA BEYNON: Oh, Lily, Lily!

PRVI GLAS: Na zgornjem koncu ulice, v krčmi Pri mornarju, si Sindbad Mornar, vnuk Mary Ann Mornarjeve, naliva svoj maselje pri točilni mizi, obsijani od sonca. Ladijska ura v točilnici kaže pol dvanajstih. Pol dvanajstih je tisti čas, ko odpirajo krčme. Kazalca te ure kažeta pol dvanajstih že petdeset let. Pri mornarju je zmeraj čas, da odpro.

SINDBAD: Na moje zdravje, Sindbad.

PRVI GLAS: Povsod v mestu umivajo otroke in starčke, jih devljejo v njihove polomljene otroške vozičke in jih vozijo ven na školjkasti tlak iz okroglih kamnov, oblit od sonca, ali pa na dvorišče za hišo pod plešoče perilo, in jih pustijo tam. Neki dojenček joka.

STARI MOŽ: Jaz hočem svojo pipo, on pa svojo stekleničko.

(Šolski zvonec pozvoni)

PRVI GLAS: Nosovi so obrisani, glave pregledane, lasje počesani, šape odrgnjene, ušesa navita, in otroci so odvreščali v šolo.

DRUGI GLAS: Ribiči godrnjajo k svojim mrežam. Boyo Nepridiprav odhaja ven s svojo majhno barko, ki ji je ime Sanzibar, potegne vesla vanjo, počasi ga nosi po zalivu, polnem mastnih madežev, leži na hrbtu v vodi, ki je ni izplal, med račjimi nogami in preperelimi vrvmi, in gleda v pomladno nebo.

BOYO (*tiho, leno*): Ne vem, kdo je tam gor in mi tudi ni mar za to.

PRVI GLAS: Obrne glavo, pogleda navzgor proti Llareggubskemu hribu in vidi med zeleno usnjenimi drevesi bele hiše raztresenih kmetij, kjer žvižgajo kmečki dečki, lajajo psi, mukajo krave, toda vse to je predaleč zanj ali zate, da bi slišal. In v mestu trgovine cvileč odpirajo svoja vrata. Pred vhodom v manchestrsko hišo določa gospod Edwards v metuljastem ovratniku in slamniku tod pohajkujočim ljudem na oko mero za črtaste flanelaste srajce in mrtvaške prte in rožaste bluže, in v temi za svojimi očmi zamuka sam sebi:

GOSPOD EDWARDS (*zašepete*): Ljubim gospodično Price.

PRVI GLAS: V poštnem uradu prodajajo sirup. Na trg pelje avto, naložen s perutnino in kmetom. Vrči za mleko stojijo na Vogalu kronanja kakor prtilikavi srebrni policaji. In slepi kapitan Cat sedi pri odprtem oknu v gostilni Pri dvojbornici in sliši vse dopoldne tega mesta.

(Solski zvonec v ozadju. Otroški glasovi. Ropot otroških nog po tlaku)

KAPITAN CAT (*tiho, zase*): Maggie Richards, Ricky Rhys, Tommy Powell, naša Sal, mali Gerwain, Billy Swansea s pasjim glasom, eden Waldovih, priskutni Humphrey, Jackie, ki vleče svečo v nos... Kje je Dickyjev Albie? In pa Typantovi dečki? Morda imajo spet mozolje?

(Nenaden krik med otroškimi glasovi)

KAPITAN CAT: Nekdo je sunil Maggie Richards. Dve proti eni, da je to Billy Swansea. Nikoli ne zaupaj fantu, ki laja.

(Razleže se pasje zavijanje)

Imel sem prav! Billy je!

PRVI GLAS: In otroški glasovi in kriki se oddaljujejo.

(Pismonošev tok-tok-tok na vrata, v daljavi)

KAPITAN CAT (*tiho, zase*): To je Willy Nilly, ki trka na vrata Pri lepem razgledu. Tok-tok-tok, zelo tiho. Tisti, ki trka, je v rokavicah iz mehkega usnja. Kdo neki je poslal pismo gospe Ogmores-Pritchard?

(Tok-tok-tok spet, daleč)

KAPITAN CAT: Zdaj pa le previdno, saj ženska zdrgne prag, da je gladek ko led. Vsaka stopnica je kakor kos mila. Pazi na svoje velike čevlje. Ta stara Bessie bi najrajši namazala z voskom tudi trato, da bi še ptičem drselo po nji.

WILLY NILLY: Jutro, gospa Ogmores-Pritchard.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Dobro jutro, pismonoša.

WILLY NILLY: Tu je pismo za vas, priložena mu je kuverta z znamko za odgovor in z naslovom, in prišlo je prav iz Bülth Wellsa. Neki gospod želi študirati ptiče v našem kraju, in ali lahko dva tedna stanuje pri vas, s kopalnico, vegetarijanec.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Ne.

WILLY NILLY (*jo pregovarja*): Saj sploh ne boste vedeli, da je v hiši, gospa Ogmores-Pritchard. Vsako jutro bo že ob zori odšel iz hiše z vrečo krušnih drobtin in z majhnim daljnogledom...

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: In prihajal bo domov ob vsaki uri, ves pokrit s perjem. V svojih čednih, čistih sobah ne želim imeti ljudi, da dihajo v moje stole...

WILLY NILLY: Pri moji veri, da ne bo dihal...

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: ...in stopajo s svojimi čevlji na moje preproge in kihajo v moj porcelan in spijo v mojih rjuhah...

WILLY NILLY: Saj želi eno samo posteljo, gospa Ogmores-Pritchard, ne dveh.

(Vrata se zaloputnejo)

KAPITAN CAT (*tiho*): In zdaj gre spet v kuhinjo in bo tam loščila krompir, da se bo ves svetil.

PRVI GLAS: Kapitan Cat sliši noge Willyja Nillyja, ki težko udarjajo ob tlak v daljavi.

KAPITAN CAT: Ena, dve, tri, štiri, pet... To je gospa Rose Cottage. Kaj je to danes? Dobila je pismo od sestre iz Gorslasa. Kako je z zobmi pri dvojčkih?

Ustavil se je pred šolo

WILLY NILLY: Jutro, gospa Pugh. Gospa Ogmores-Pritchard noče sprejeti na stanovanje nekega gospoda iz Bülth Wellsa, ker bi spal v njenih rjuhah, dvojčkoma stare gospe Rose Cottage v Gorslasu morajo izdreti zobe...

GOSPA PUGH: Dajte mi paket.

WILLY NILLY: Saj je za gospoda Pugh, gospa Pugh.

GOSPA PUGH: Le nič ne skrbi. Kaj je notri?

WILLY NILLY: Knjiga z naslovom: Življenjepisi velikih zastrupljevalcev.

KAPITAN CAT: To je pa manchestrška hiša.

WILLY NILLY: Jutro, gospod Edwards. Zelo malo novic. Gospa Ogmores-Pritchard noče imeti ptičev v hiši, in gospod Pugh je zdaj kupil knjigo, ki piše v nji, kako je treba ravnati z gospo Pugh.

GOSPOD EDWARDS: Imaš pismo od nje?

WILLY NILLY: Gospodična Price vas ljubi iz vsega srca. Danes diši po šipku. Z bezgovim vinom je že skoraj pri koncu, ampak kutinova marmelada se pa dobro drži, in ona zdaj veze rože na prtičke. Prejšnji teden je prodala tri kozarce kandiranega sadja, funt sladur, pol škatle sadne hladetine in šest barvnih fotografij Llaregguba. Zmeraj vaša. In potem enaindvajset križcev.

GOSPOD EDWARDS: Oh, Willy Nilly, pravi rubin je, ti pravim! Tu je pa moje pismo.

KAPITAN CAT: Gospod Waldo hiti v krčmo pri mornarju. Vrček piva z jajcem v njem.

(Koraki utihnejo)

(Tiho) Tudi zanj je pismo.

WILLY NILLY: Spet vabilo na sodišče zavoljo očetovstva, gospod Waldo.

PRVI GLAS: Urni koraki hitijo naprej po tlaku in po treh stopnicah do krčme Pri mornarju.

GOSPOD WALDO *(zakliče)*: Le brž, Sindbad! Vrček piva. Pa nič jajca noter.

(Se bo nadaljevalo)

Prevedel Jože Udovič

O tej predstavi pa se nam je ohranila tudi ocena v novi gledališki reviji »České divadlo«, ki jo je takrat drugo leto izdajal Karel Engel-müller. V oktobrskem zvezku je Jakub Rydvan kar se da ugodno po-ročal o »serioznem delu znanega slovenskega avtorja,« ki je upravičeno našlo mesto v repertoarju tega mladega češkega gledališča in doživelo z Želenskym v naslovni vlogi lep uspeh.⁶⁸

Premiera »Betajnovskega kralja« in kritika v reviji »České divadlo« usodno zaključujeta prve Cankarjeve poti na češki oder in hkrati starejše gledališke vezi med Prago in Ljubljano: v decembrskem zvezku je objavila ista revija sporočilo, da je »najznamenitejši slovenski pisatelj« enajstega dne tega meseca umrl v Ljubljani; malo pred tem se je končala svetovna vojna in odpirala so se pota v drugače urejeno življenje.

POD MLEČNIM GOZDOM

Igra za glasove

Dylan Thomas

(Nadaljevanje.)

PRVI GLAS: Ljudje hodijo gor in dol po ulici, tlakovani z okroglimi kamni.

KAPITAN CAT: Vse ženske so to jutro zunaj, na soncu. Čutiti je, da je pomlad. Tam gre gospa Cherry, spoznaš jo po njenih drobnečih nogah, drobní mimo, nova kakor marjetica. Kdo govori pri vodnjaku? Gospa Floyd in Boyo, pogovarjata se o ribah kambalah. Kaj neki moreta govoriti o kambalah? In to je gospa Dai Kruh Prva, vali se navzgor po ulici kakor žolca, in kadar se prestopi, se na nji vse strese: tlesk, tlesk, tlesk. Kdo je to? Žena mesarja Beynona s svojo ljubljenko, črno mačko, povsod hodi za njo, mijav in vse drugo. Tam gre gospa Triindvajset, pomembna ženska, sonce vzhaja iz njenega naročja in zahaja v njem, če zapre oči, je noč. Najstarejša gospe Rose Cottage, Mae, zdaj visoke pete, in to celó dopoldne, sedemnajst, nihče je še ni poljubil, hoho, gre mlada in mlečna pod mojim oknom s kozami na polje in zmeraj me na nekaj spomni. Ne morem slišati, kaj ženske regljajo tam okoli vodnjaka. Isto kot zmeraj. Katera je dobila otroka. Kdo je komu tako prisolil, da ima zdaj črnico na očesu, ste videli Polly Garter, ki je nesla svoj trebuh na

⁶⁸ Českú divadlo 1918, ročník II, 1918, str. 92.

zrak, za take reči bi morala biti posebna postava, ste videli novo lilasto volneno jopico gospe Beynonove, to je njena stara siva jopica, na novo pobarvana, kdo je umrl, kdo umira, tako lep dan je danes, oh, kako dragi so milni kosmiči.

(V daljavi se zaslišijo orgle)

KAPITAN CAT: Orglar Morgan je pa zgodaj na delu. Po tem uga-neš, da je pomlad.

PRVI GLAS: In sliši pozvanjanje vrčev za mleko.

KAPITAN CAT: Ocky Mlekar na svojem obhodu. To je pa treba priznati, njegovo mleko je tako sveže ko rosa. Na pol rosa je. Le nosljaj, Ocky, ko vodeniš mesto... Nekdo prihaja. Zdaj glasovi pri vodnjaku lahko vidijo nekoga, ki prihaja. Tiho, zdaj so pa tiho! Po hrupu tišine lahko spoznaš, da je to Polly Garter. *(Glasneje.)* Halo, Polly, kdo je tam?

POLLY GARTER *(iz daljave)*: Jaz, ljubček.

KAPITAN CAT: Res, Polly Garter je. *(Tiho)* Halo, Polly, ljubica, ali lahko slišiš nemo gosje sikanje žensk, ko se stiskajo v jato in kljuvajo ali pa se našopirijo, se obrnejo in odracajo naprej? Kdo te je kdaj objemal? Kateri njihovih gosjih mož je vzdihoval v Mlečnem gozdu za tvojimi sprijenimi materinskimi rokami in za tvojim telesom, ki je kakor omara, ljubica? Le drgni pod v hiši javnega skrbstva za dobrodelni ples materinske zveze; saj si mati, ki ne bo zvijala svoje okrogle, zalite zadnje plati, ali cepetala s tolstimi maslenimi nožicami na ta posvečeni večer, ki bo imel poročni prstan na roki, mimo pleščočih krušnih očetov kakor druge, ki so jih iztrgale iz udobnega dima v krčmi Pri mornarju, da zdaj tu sivijo od dolgočasja.

(Petelin zapoje)

KAPITAN CAT: Prepozno, petelin, prepozno.

DRUGI GLAS: Saj je mesto že na pol opravilo s svojim jutrom. Jutro je marljivo kakor čebele.

(Glasba orgel počasi zamira)

PRVI GLAS: Slišati je peketanje konj na sončno medenem tlaku brenčočih ulic, udarjanje konjskih kopit, kavdranje, kvakanje, gaganje, kokodakanje, cvrlikanje majhnih pevčkov z nalahno od ptičje teže upognjenih vej, riganje na Oslovskem travniku. Kruh se peče, prašiči krulijo, mesar seka, mlečni vrči pozvanjajo, blagajne zvonkljajo, ovce kašljajo, žage pojejo. Oh, pomladno rezgetanje in jutranje mukanje s kmetij, poplesujočih v coklah, vreščanje galeb in zmedeno klepetanje na čolne

zibajoči reki in na morju, in kodraste, mehurjem podobne školjke v pesku, beg ptičev prodnikov, kriki kljunačev, krakanje vran, gruljenje golobov, bitje ure, rjojenje bikov, raztrgano klepetanje v šoli pri medvednjaku, rahtanje in žlobudranje žensk pri gospodu Orglarju Morganu, v njegovi trgovini z mešanim blagom, kjer je na prodaj vse: jajčna smetana, vedra, barva za lase, pasti za podgane, mreže za lov na kozice, sladkor, znamke, konfeti, parafin, sekire, piščalke.

PRVA ŽENSKA: Gospa Ogmore-Pritchard

DRUGA ŽENSKA: tralala,

PRVA ŽENSKA: ima v Builth Wellsu moškega,

TRETJA ŽENSKA: ki ima majhen daljnogled, da gleda z njim ptiče.

DRUGA ŽENSKA: je rekel Willy Nilly.

TRETJA ŽENSKA: Se spominjate njenega prvega moža? Temu ni bilo treba daljnogleda.

PRVA ŽENSKA: Gledal je skozi ključavnico, ko sta se slačila,

TRETJA ŽENSKA: in potem je zagnal krik in vik,

DRUGA ŽENSKA: toda gospod Ogmore je bil res pravi gentleman.

PRVA ŽENSKA: čeprav je obesil svojega psa.

TRETJA ŽENSKA: Ste videli gospo Beynonovo?

DRUGA ŽENSKA: Rekla je, da mesar Beynon devlje pse v stroj, ki z njim melje meso.

PRVA ŽENSKA: Dajte no, vleče jo za nos,

TRETJA ŽENSKA: nikar ji tega ne povejte, sicer se bog usmili,

DRUGA ŽENSKA: ali bo pa celo mislila, da jo hoče odreti in pojesti.

ČETRТА ŽENSKA: Če prav premislite, živi tu precej umazanih ljudi.

PRVA ŽENSKA: Le pogledite tistega Boya Nepridiprava,

DRUGA ŽENSKA: ki je prelen, da bi si obrisal nos

TRETJA ŽENSKA: in ki gre vsak dan ribarit, a vse, kar je kdaj prinesel domov, je bila neka gospodična Samuels,

PRVA ŽENSKA: in ta je bila že ves teden v vodi.

DRUGA ŽENSKA: Samo pomislite na ženo Ockyja Mlekarja, ki je ni še nihče nikoli videl,

PRVA ŽENSKA: drži jo zaprto v kredenci s praznimi steklenicami,

TRETJA ŽENSKA: pomislite tudi na Daia Kruha z dvema ženama.

DRUGA ŽENSKA: Eno ima za podnevi, drugo za ponoči.

ČETRТА ŽENSKA: Med nami rečeno: moški so zverine.

TRETJA ŽENSKA: In kaj počne Orglar Morgan, gospa Morgan?

PRVA ŽENSKA: Videti ste na smrt utrujeni.

DRUGA ŽENSKA: Zanj so ves čas samo orgle, same orgle.

TRETJA ŽENSKA: Vsako noč igra na orgle do polnoči.

GOSPA MORGAN: Oh, mučenica glasbe sem.

PRVI GLAS: Zunaj se razliva sonce na mesto, ki hrumi in se preriva. Teče skozi žive meje Kosmuljeve ulice in dreza v ptiče, da prepevajo. Pomlad hiti zelena navzdol po Školjkarski ulici, in školjke zazvenijo. Llareggub je v tem lepem jutru divji in gorak sad, ulice, polja, peščine in vode poskakujejo v mladem soncu.

DRUGI GLAS: Pogrebnik Evans tišči s svojimi črnimi rokavicami na krsto svojih prsi, da srce ne bi skočilo iz nje.

POGREBNIK EVANS (*ostro*): Kje je tvoje dostojanstvo? Kar lepo spet lezi!

DRUGI GLAS: Pomlad meša kakor žlica učiteljico Gossamer Beynon.

GOSSAMER BEYNON (*jokajoče*): Oh, kaj naj storim? Nikoli ne bom ženska boljše vrste, če se bom tako zvijala.

DRUGI GLAS: Pomlad se v tem močnem jutru peni kakor plamen v notranjosti Jacka Blacka, ko krpa čevlje z visokimi petami za gospo Dai Kruh Drugo, ciganko, vendar jo resno prežene s kladivom.

JACK BLACK (*v ritmu kladiva*): Ni stegna, ki pripada nogi, ki pripada temu čevlju.

DRUGI GLAS: Sonce in zelena sapica znova spravita na barko pomorske spomine kapitana Cata.

KAPITAN CAT: Ne, jaz bom vzel mulatko, Bog mi je priča, kdo je tu kapitan? Ali govorite jig-jig, madam?

DRUGI GLAS: Gospa Ann Mornarjeva pravi zelo tiho sama sebi, ko gleda na Llareggubski hrib iz spalnice, kjer je bila rojena:

MARRY ANN MORNARJEVA (*glasno*): V Llareggubu je pomlad v soncu, v mojih starih letih, in to je Obljubljena dežela.

(Zbor otroških glasov nenadoma zapoje en sam, visok, vesel, dolg, vzdihujoč ton)

PRVI GLAS: In v mračni in sikajoči, vlažni, s čajem prevlečeni, megleni, pritlikavi kuhinji Willyja Nillyja, kjer po mačje puhajoči kotli vrvrajo in skakljajo na ognjišču, odpre gospa Nilly na sopari pismo gospoda Moga Edwardsa, namenjeno gospodični Myfanwy Price, in ga glasno bere Willyju Nillyju, hkrati pa škili vanj pomladno sonce skozi zapečateni okno, ki pretaka solze, medtem ko pri zadnjih vratih pijane, umazane kokoši tarnajo in zateglo javkajo za slastnim, močvirsko črnim čajem.

GOSPA WILLY NILLY: »Manchestrska hiša, Llareggub. Edini lastnik: Gospod Mog Edwards (prej v Twllu), trgovec s platnom, s kro-

jaškimi potrebščinami, krojač za gospode, kostumar. Odlične domače obleke, perilo, popoldanske obleke, večerne obleke, oprave za neveste, vse potrebščine za novorojenčke. Izgotovljene obleke za vsakršne priložnosti. Cenene oprave za poljedelsko delo so naša specialiteta. Kupujemo rabljene obleke. Med svoje zadovoljne odjemalce štejemo duhovne in sodnike. Poskušnje po dogovoru. Tedenski oglasi v Twllskem rogu. Ljubljena Myfanwy Price, moja nebeška nevesta,

MOG EDWARDS: Ljubil te bom, dokler naju ne loči smrt, in potem bova skupaj vse večne čase. Danes je prišel iz Carmarthna nov zavitek trakov v vseh mavričnih barvah. Tako si želim, da bi mogel zavezati trak v tvoje lase, bel trak, a to ni mogoče. Prejšnjo noč se mi je sanjalo, da si bila vsa premočena in je kar kapljalo od tebe, in sedela si mi v naročju, ko je prišel navzdol po ulici prečastiti Jenkins. Vidim, da imate morsko deklico v naročju, je dejal in se odkril. Ta človek je pravi kristjan. Ne kakor Cherry Owen, ki je rekel, moral bi jo bil vreči nazaj v morje, je rekel. Kupčija je zelo slaba, Polly Garter je kupila dve podvezi z vrtnicami, vendar nima nikoli nogavic, zato pravim, kaj ji bodo koristile? Gospod Waldo mi je poskušal prodati zelo veliko žensko spalno srajco, rekel je, da jo je našel, oh, že vemo, kje. Prodal sem zavitek bucik Tomu Mornarju, da si bo z njimi snažil zobe. Če pojde tako naprej, bom prišel še v ubožnico. Moje srce je v tvojih prsih in tvoje v mojih. Bog bodi vedno s tabo, Myfanwy Price, in naj te ohranja ljubko zame v svoji nebeški hiši. Zdaj pa moram končati, večno tvoj Mog Edwards.«

GOSPA WILLY NILLY: Potem pa še majhno sporočilo, odtisnjeno z rdečim žigom. Kupujte pri Mogu!!!

PRVI GLAS: In Willy Nilly se ropotajoč pobere spet ven za hišo k leseni uti s tremi sedeži, ki ji pravijo Spodnji dom, kjer jokajo kokoši, in v nenadni pomladni svetlobi vidi

DRUGI GLAS: galebe, vreščee navzdol proti pristanišču, kjer ribiči pljuvajo in podpirajo jutro in z očmi preiskujejo ribovito morsko planjavo prav do kraja, počivajočo v brezvetrni modrini. Zelen in zlat denar, tobak, losos v konzervi, klobuki s peresi, lončki z ribjo pasto, toplota za prihodnjo zimo, vse to se prepleta in poskajuje bogato in spolzko v podobi pobliskavajočih se rib na mrzlih morskih poteh. Toda z modrimi, lenimi očmi gledajo ribiči to kakor zgodnja mlada mlekarica šepetajočo vodo, ki ne pljuska in ne valovi kakor tedaj, ko je takó, kakor da bi v nji besneli veliki topovi in kače in da bi pošiljala hrumeč tajfun nad mesto. Tedaj pravijo,

RIBIČ: predivje, da bi danes lovil.

DRUGI GLAS: In hvaležni so Bogu in pljunejo proti kakemu galebu, ker to prinaša srečo, in mahovito tiho in počasi se odpravijo navzgor po hribu od tihega in mirnega morja proti krčmi Pri mornarju, medtem ko se otroci

PRVI GLAS: zakadijo divji in pojoči iz šole na dvorišče, poškropljeno s packami. In kapitan Cat pri svojem oknu tiho govori sam sebi pesem, ki jo pojejo:

KAPITAN CAT (*po taktu pesmi*):

Johnnie Panj in Flossie Drč
sta dala otroka v doječi vrč,
Flossie Drč in Johnnie Panj,
eden ga vleče ven in drugi ga devlje vanj.

Oh, zdaj bom jaz, je rekla Flossie Drč,
vzela otroka ven, kje je ta vrč,
in zdaj ga bom jaz, je rekel Johnnie Panj,
malo za ušesa in dal ga vanj.

Johnnie Panj in Flossie Drč
sta dala otroka v doječi vrč,
eden ga vleče ven, drugi ga vanj tišči,
in samo pivo pije otrok vse dni,
ker Flossie Drč in Johnnie Panj
pravita, kadar devljeta vanj
otroka, da pivo je dobro zanj.

(*Dolg premor*)

PRVI GLAS: Nad Mlečnim gozdom je razločno slišati glasbo sfer. To je »Šelestenje pomladi«.

DRUGI GLAS: Neki pevski zbor poje na pokopališču v Bethesdi, veselo, vendar pridušeno.

PRVI GLAS: Zelene veje se ljubijo nad tenorji

DRUGI GLAS: in psi lajajo, da so vsi modri v glave.

PRVI GLAS: Gospa Ogmores-Pritchard smrka v majcen robec in preganja sončno svetlobo z muhalnikom, pa celo ona ne more pregnati pomladi: iz ene njenih kuhinjskih skledic raste trobentica.

DRUGI GLAS: Gospa Dai Kruh Prva in gospa Dai Kruh Druga sedita pred svojo hišo v Oslovski ulici, ena cvete temno, druga cvete okroglo v živahnem, rosnem soncu. Gospa Dai Kruh Druga gleda v kri-

stalno kroglo, ki jo v naročju svojega umazanorumenega spodnjega krila trdo tišči k trdim rjavim stegnom.

GOSPA DAI KRUIH DRUGA: Položi mi srebro na dlan. Vzemi ga od denarja za gospodinjstvo. Aah!

GOSPA DAI KRUIH PRVA: Kaj vidiš, draga moja?

GOSPA DAI KRUIH DRUGA: Vidim mehko posteljo. Na nji so tri blazine. In nad posteljo visi napis. Ne morem prebrati, kaj pravi, čezenj se valijo gosti oblaki. Zdaj so se razkadili. Napis pravi: Bog je ljubezen.

GOSPA DAI KRUIH PRVA (*veselo*): To je naša postelja!

GOSPA DAI KRUIH DRUGA: In zdaj je izginila. Sonce se vrti kakor vrtavka. In kdo je to, ki prihaja iz sonca? Lasat, majhen mož z debelimi rožnatimi ustnicami. Steklo oko ima.

GOSPA DAI KRUIH PRVA: To je Dai, to je Dai Kruh!

GOSPA DAI KRUIH DRUGA: Pst! Postelja plava zdaj proč. Mali mož si sezuva čevlje. Vleče si srajco čez glavo. S pestmi se tolče po prsih. Zdaj leze v posteljo.

GOSPA DAI KRUIH PRVA: Naprej, naprej!

GOSPA DAI KRUIH DRUGA: V postelji sta dve ženi. Pogleda si obe, glavo ima vzdignjeno in prav malo nagnjeno. Žvižga skozi zobe. Zdaj ovija svoje kratke roke okoli ene izmed obeh žena.

GOSPA DAI KRUIH PRVA: Okoli katere, okoli katere.

GOSPA DAI KRUIH DRUGA: Ničesar več ne morem videti. Spet se valijo temni oblaki.

GOSPA DAI KRUIH PRVA: Ah, ti preklicani stari oblaki!

(Premor. Petje otrok se izgubi)

PRVI GLAS: V tem jutru vse poje. Prečastiti Eli Jenkins pridno opravlja svoje jutranje obiske, ustavi se pred hišo javnega skrbstva, da bi slišal Polly Garter, ko drgne pod za nocojšnji ples materinskega društva.

POLLY GARTER (poje):

Ljubila sem ga, to je bil Tom,
bil dolg je dva metra, močan kot slon,
ljubila sem ga, to bil je Dick,
tri čevlje debel sod, ta brodnik,
in ljubila sem ga, to bil je Harry,
šest čevljev dolg, sladak kot šeri,
tisti pa, ki sem ga ljubila s strastjo,
je bil mali Willy Wee: zdaj spi pod zemljo.

O Tom, Dick in Harry, ti ljubčki trijè,
saj tako ne bo me več ljubil nihče,
a mali Willy, ki me je v naročje vzal,
mali Willy Wee me je najbolj prevzel.

In zdaj možje prav iz vseh župnij
snubijo me in me ljubijo vsi,
a če koga kdaj maram, če kdo mi je mar,
Johnnie s Hriba ali Jack Mornar,
si mislim, ko delajo, kar se jim zdi,
na Toma, Dicka in Harryja, ljubčke tri,
a najbolj mislim, ko ljubi me kdo,
na Willyja Weeja, ki spi pod zemljo.

O Tom, Dick in Harry, ti ljubčki trijè,
saj tako ne bo me več ljubil nihče,
a mali Willy, ki me je v naročje vzal,
mali Willy Wee me je najbolj prevzel.

ELI JENKINS: Hvala Bogu! Muzikaličen narod smo.

DRUGI GLAS: In prečastiti Eli Jenkins hiti naprej skozi mesto in obiskuje bolnike s pudingom in pesmimi.

PRVI GLAS: Mesto je tako polno kakor jajce zaljubljenega ptiča.

GOSPOD WALDO: Tam gre prečastiti,

PRVI GLAS: pravi gospod Waldo ob slanikovo rjavem oknu v neumiti krēmi Pri mornarju,

GOSPOD WALDO: s svojo marelo in svojimi odami. Le nalij, Sindbad, danes si ga bom malo privoščil.

DRUGI GLAS: Molčēči ribiči zlivajo po grlu svoje maseljce.

SINDBAD: Oh, gospod Waldo,

PRVI GLAS: vzdihne Sindbad Mornar,

SINDBAD: norim za to Gossamer Beynon. Prava dama je, kar je je.

PRVI GLAS: In gospod Waldo, ki misli na žensko, blago kakor Eva in ostro kakor protin, da bi imel z njo skupno svojo posteljo, podobno krušnemu puding, odgovori:

GOSPOD WALDO: Nobena, kolikor jih poznam, ni to.

SINDBAD: In naj le umre stara mati, to prisežem, gospod Waldo, pojdem tja dol po kolenih in bom dejal gospodični Gossamer, bom dejal.

OTROŠKI GLASOVI:

Ko ptički pojejo cin, cin, cin,
ljubimci ljubijo pomlad dolin...

DRUGI GLAS: Polly Garter poje, še zmeraj na kolenih,
POLLY GARTER:

Tom, Dick in Harry, ti ljubčki trijè,
nikoli več takih,

OTROŠKI GLASOVI:

cin, cin,

POLLY GARTER:

nikoli več ne.

PRVI GLAS: In dopoldanski pouk je končan, in kapitan Cat poslušà med svojimi, z zastorom zagrnjenimi ladijskimi vrati, na stežaj odprtimi bibavici pomladnega sonca, poredne otroke, kako se gredo svojo igro in klopotaajo po tlaku in rimajo.

GLASOVI DEKLIC: Gwennie, skliči jih skup,
saj zganjajo tak hrup.

DEKLICA: Dečki, dečki vi,
hitro k meni vsi.

GLASOVI DEKLIC: Dečki, dečki vi,
poljub Gwennie, kjer veli,
če ne pa ji dajte peni.
Naprej, Gwennie.

DEKLICA: Daj mi poljub tam ob steni,
če ne pa daj mi peni.
Tvoje ime?

PRVI DEČEK: Billy.

DEKLICA: Daj mi poljub ob steni, Billy,
če ne pa daj mi peni.

PRVI DEČEK: Gwennie, Gwennie,
poljubim te ob steni.
Zdaj mi ostane peni.

GLASOVI DEKLIC: Dečki, dečki vi,
poljub Gwennie, kjer veli,
če ne pa ji dajte peni.
Naprej, Gwennie.

DEKLICA: Daj mi poljub na hribu,
ali pa daj mi peni.
Tvoje ime?

DRUGI DEČEK: Johnnie Cristo.

DEKLICA: Poljubi me tam na hribu, Johnnie Cristo,
če ne pa daj mi peni, mister.

DRUGI DEČEK: Gwennie, Gwennie, poljubim te tam na hribu,
zdaj mi ostane peni.

- GLASOVI DEKLIC: Dečki, dečki vi,
poljub Gwennie, kjer veli,
če ne pa ji dajte peni.
Naprej Gwennie.
- DEKLICA: Daj mi poljub v Mlečnem gozdu,
ali pa daj mi peni.
Tvoje ime?
- TRETJI DEČEK: Dicky.
- DEKLICA: Daj mi poljub v Mlečnem gozdu, Dicky,
če ne pa daj mi peni.
- TRETJI DEČEK: Gwennie, Gwennie,
ne morem te poljubiti
v Mlečnem gozdu.
- GLASOVI DEKLIC: Gwennie, vprašaj zakaj.
- DEKLICA: Zakaj?
- TRETJI DEČEK: Ker mati pravi, da ne smem.
- GLASOVI DEKLIC: Ti strahopetec ti grdi,
daj Gwennie peni.
- DEKLICA: Daj mi peni.
- TRETJI DEČEK: Nimam ga, Gwennie.
- GLASOVI DEKLIC: V reko ga vrzite,
dobro ga namočite.
Brž, brž, grdi Dick,
grdi zoprnik,
dajte mu na zadnjico
z rabarbarovo palico!
Tako!
Zdaj!

PRVI GLAS: In vreščeče deklice se zahihitajo in ga obkrožijo in obvladajo in cvilijo in grabijo in ga napadajo, on pa se emeri navzdol po hribu in zakrpane hlače mu lezejo pod pas, in njegova od solz lisasta rdečica gori vso pot, medtem ko zmagoslavne sestre vreščijo kakor srake z gumbi v krempljih, in medtem ko mu pretepaški bratje kričijo prav za petami in ga zmerjajo z njegovim otroškim vzdevkom in mu očitajo sramoto njegove matere in neumnosti njegovega očeta, ki jih uganja z zanikrnimi, divjimi, bosimi ženskami iz koč na hribih. Vse to skupaj nič ne pomeni, vendar deček toži za svojo mlečno materjo, za kruhom s porom, za njenim pinjenim mlekom in vonjem po kravah in waližanskimi kolači in za rejeno, po rojstvih dišečo posteljo in mesečinsko kuhinjo njenih rok, in nikoli ne bo pozabil, kako zdaj slep caplja

domov skozi jokajoči konec sveta. Potem se njegovi mučitelji spričkajo in stečejo v trgovino s slaščicami v Školjkarski ulici, s svojimi peniji, lepljivimi kakor med, da bi kupili od gospodične Myfanwy Price, ki je prevzetna in čedna kakor rdečeprsa taščica in ki je njena mala okrogla zadnja plat napeta kakor klòp, sladke kepaste zamaške, velike kakor ture, ki se svetijo v mavričnih barvah, ko jih ližeš, sladkorne krogle z likerjem, vinske sladkorčke, stotine in tisoče, sladiče, sladke, da ti postane slabo, mandeljnov med, ki ga lahko raztezaš in deliš v trakove, kakor da imaš še en rdeč gumijast jezik, žvečilni gumi, ki se tako rad prilepi deklicam na kodre, škrlatne kroglice proti kašlju, da pljuješ kri, ledene vrečke, regratov in repinčev sok, malinov in češnjev sok, pokalico, da se peni in šumi.

DRUGI GLAS: Gossamer Beynon visokopeti iz šole. Sonce se niža in brenči skozi bombaževinaste rože na njeni obleki v zvonec njenega srca in šumi tam notri v medu in se stiska, leno ljubeče in pijano, k njenim prsim z rdečimi jagodami na koncu in jih poljublja. Oči stečejo od dreves in oken na ulicah, v njihovem vročem dihu se kadi beseda »Gossamer«, in jo slečejo do jagodastih bradavic na prsih in do čebel. Gola plapola mimo krčme Pri Mornarju, edina ženska na tej adamski zemlji. Sindbad Mornar položi svoje spoštljivo kozjebrade roke na njena stegna, še zmeraj rosnovlažna iz prvega, zgodnjega vrta petelinjega klica, ki v njem raste drevo mangrova.

GOSSAMER BEYNON: Ni mi mar, da je tako navaden,

DRUGI GLAS: šepeče svojemu v mladostni neizkušeni globokemu jazu,

GOSSAMER BEYNON: pojesti ga hočem. Ni mi mar, če govori tiste svoje čudne haje,

DRUGI GLAS: pravi razgaljenemu vodometu svojega jaza, ki ima kakor mati sveta močne kosti in Evine boke,

GOSSAMER BEYNON: dokler je še ves iz samih kumar in kopit.

DRUGI GLAS: Sindbad Mornar jo gleda, ko gre mimo, spodobna in ponosna in učiteljska v svoji poškrabljeni rožnati obleki in v sonce izzivajočem klobuku, ne da bi se kdaj ozrla ali poskočila ali se zvila, mesarjeva ne topeča se, ledeno deviška hči, za zmeraj zastrta z lačnim objemom njegovih oči.

SINDBAD MORNAR: Oh, Gossamer Beynon, zakaj si tako ponosna,

DRUGI GLAS: se žalosti.

SINDBAD MORNAR: Oh, lepa, prelepa si, Gossamer Be, želim si, želim, da imel bi te. In da ne bi bila tako učena.

DRUGI GLAS: Gossamer čuti, kako jo kozlovska brada ščegeče na sredi sveta kakor šop žičastega ognja, in medtem ko jo spreletava groza ugodja, se obrne od njegovih ognjenih bičev in bradatega poželjivega plamena, in se usede v kuhinji h krožniku, zvrhanemu pečene krompirja in ovčjih ledvic.

PRVI GLAS: V slepo zaprti, temni obednici v šoli, prašni in odmevajoči kakor obednica v grobnici, molčita gospod in gospa Pugh nad mrzlo, sivo mesno pasteto. Gospod Pugh bere, ko nabada na vilice mrtvo meso, Življenjepise velikih zastrupljevalcev. Knjigo je zavil v neprozoren ovitek iz rjavega papirja. Med počasnimi grižljaji zvito škili proti gospe Pugh, zastrupi jo s svojim pogledom, potem pa bere naprej. Nekatero odstavke podčrta in se skrivaj smehlja.

GOSPA PUGH: Olikani ljudje ne berejo pri mizi,

PRVI GLAS: pravi gospa Pugh. Potem pogoltne tableto za prebavo, veliko kakor konjska pilula, in jo poplakne z motno grahovo juho.

GOSPA PUGH: Nekateri ljudje so zrasli v svinjskih hlevih.

GOSPOD PUGH: Prašiči ne berejo pri mizi, draga.

PRVI GLAS: Žena z grenkobo odpihne prah z ubite stekleničice, da pada na pasteto kakor droban, pršeč dež.

GOSPOD PUGH: Prašiči ne znajo brati, draga.

GOSPA PUGH: Poznam enega, ki zna.

PRVI GLAS: Gospod Pugh je sam v sikajočem laboratoriju svojih želja in plazi se med zle bokale in retorte, hodi po prstih skozi goščave morilskih trav, smrtni krči plešejo v njegovih topilnikih, on pa meša prav posebej za gospo Pugh strupeno kašo, neznano struposlovcem, ki bo žgala in se po kačje vila skozi njo, dokler ji ne bodo odpadla ušesa kakor fige, palci se ji bodo napihnili in postali veliki in črni kakor baloni, in iz popka ji bo vreščeč puhtela para.

GOSPOD PUGH: Ti to najbolje veš, draga,

PRVI GLAS: pravi gospod Pugh in jo bliskovito hitro potopi v podganjo juho.

GOSPA PUGH: Kakšna pa je ta knjiga zraven tvojega korita, gospod Pugh?

GOSPOD PUGH: Neko bogoslovno delo, ljubica. Življenjepisi velikih svetnikov.

PRVI GLAS: Gospa Pugh se nasmehne. V hladnem zraku jedilne grobnice se naredi ledena sveča.

GOSPA PUGH: Videla sem te, kako si davi govoril z neko svetnico. S sveto Polly Garter. Prejšnjo noč je bila spet mučenica. Gospa Morgan jo je videla z gospodom Waldom.

GOSPA MORGAN: In ko sta me zagledala, sta se delala, da iščeta gnezda,

DRUGI GLAS: pravi gospa Morgan svojemu možu, usta pa ima vsa polna rib kakor pelikan.

GOSPA MORGAN: Vendar pa človek ne gre iskat gnezd v dolgih spodnjih hlačah, sem si rekla, kakor jih je imel gospod Waldo, ali z obleko skoraj čez glavo kakor Polly Garter. Oh, ne bosta me preslepila ne.

DRUGI GLAS: En sam požirek, kakor požirek velikega ptiča, in riba je izginila. Oblize si ustnice in prične znova zbadati.

GOSPA MORGAN: In če pomisliš na vse tiste otroke, ki jih je že dobila, potem je vse, kar lahko rečem, naj že neha iskati gnezda, to je vse, kar lahko rečem, saj to ni prava zabava za žensko, ki ne more reči »ne« celo pritlikavcu. Se spominjaš Boba Spita? Prav nič večji ni bil kakor kak otrok in vendar je imela z njim dva. Sta pa to dva čedna fanta, moram reči, Fred Spit in Arthur. Včasih mi je Fred Spit bolj všeč, včasih Arthur. Kateri je pa tebi najljubši, Orglar?

ORGLAR MORGAN: Oh, Bach, o tem ni dvoma. Meni je zmeraj najljubši Bach.

GOSPA MORGAN: Orglar Morgan, tudi besede nisi slišal od tega, kar sem ti rekla. Pri tebi so neprestano samo orgle, orgle, in drugega nič.

PRVI GLAS: In plane v jok in sredi svojega slanege tuljenja spretno nabode majhno ribo in jo v trenutku popelikani.

ORGLAR MORGAN: In potem Palestrina,

DRUGI GLAS: pravi Orglar Morgan.

PRVI GLAS: Lord Kristal čepi sam v svoji kuhinji, polni časa, pri pasji skledici, ki je na nji napisano Fido, s popopranimi ribjimi ostanki, in posluša glas svojih šestinšestdesetih ur — (ena za vsako leto njegovega dolgega življenja) — in z ljubeznijo ogleduje njihove črne in bele mesečinske obraze z glasnimi ustnicami, ki tiktakajo svet v nič: počasne ure, hitre ure, srčne udarce z nihalom, porcelanaste ure, budilke, dedove ure, ure s kukavicami, ure v obliki brneče Noetove barke, ure, ki drdrajo v marmornatih ladjah, ure v trebuhu steklenih žensk, stekleno pozvanjajoče ure zvonilke, gleda svoje skovik-skovik ure in ure, ki jim iz drobovja zvenijo melodije, ure v obliki Vezuva s črnimi zvončki in lavo, ure v obliki Niagare, ki v slapovih pretakajo svoje tiktakanje, stare, čas objokujoče ure z ebenovinastimi bradami, ure brez kazalcev, ki čas zmeraj samo iztrkajo, ne da bi vedele, koliko je ura. Vsaka njegovih šestinšestdesetih pevk je naravnana na drug čas. Lord Kristal živi v oblegani hiši in v obleganem življenju. Vsako

minuto ali vsak temni dan lahko začno neznani sovražniki pleniti in divjati navzdol po griču, vendar ga ne bodo presenetili v spanju. V njegovi ribje spolzki kuhinji klopota, bije, tiktaka, zvoní in ropota šestinšestdeset različnih časov.

DRUGI GLAS: Slast in vesela pesem in pena in smaragdnozelená sapica in pozvanjanje ptičjih hvalnic in telo pomladi z njenimi prsmi, polnimi v rekah pretakajočega se majskega mleka, ne pomeni temu lordskemu hrustalcu ribjih glav nič, razen to, da se je še bolj približal rodovom in ladjevju zadnjega črnega dne, ki bo požigal in ropal navzdol po hribu poslednjega velikega spopada proti njegovi dvakrat zapahnjeni, zarjavelo zaprti, tiktakasti, s prahom počeckani koči na koncu mesta, ki je na vrat na zvonove zaljubljena.

POLLY GARTER: Saj tako ne bo me več ljubil nihče,

DRUGI GLAS: brunda in hrepeni lepa Polly.

POLLY GARTER (*poje*):

Zdaj, ko kmečki fantje pridejo spet
tam s hribov sem dol malo pit in pet,
ležala jim bom v rokah, preden se znoči,
saj so dobri slabi fantje s samotnih kmetij.

Zmeraj pa mislim, ko grem s kom v posteljo,
na malega Willyja Weeja, ki spi pod zemljo...

(*Tišina*)

PRVI GLAS: Sončen, počasi uspavajoč popoldan zeha in se potepa skozi kinkajoče mesto. Morje leno plivka, se lahno guba, brezdelno postava in ribe mu spijo v naročju. Travniki so še zmerom kakor nedelja, čopasti biki z zaprtimi očmi, globeli s kozami in marjeticami srečno in leno dremljejo. Nemi gosji ribniki ždijo. Oblaki se spuščajo kakor blazine na Llareggubski hrib. Prašiči krulijo v mlakužasti kopeli in se smejejo, ko smrčijo in sanjajo. Sanjajo o prašičjem hlevu sveta, kjer je vse polno želoda in pomij, o tem, kako rijejo po zemlji za prašičjimi plodovi, o piskajočim dudam podobnih seskih matere svinje in o tem, kako zaljubljena svinja cvili in smrka svoje pritrjujoče »ja«. Grejejo se v blatu in vohljajo v prašiče ljubečem soncu. Repi se jim svedrajo; zadovoljno se zavijejo in zaslino in zasmrčijo v trdno, blaženo spanje po jedi. Oslí pa angelsko dremljejo na Oslovskem travniku.

GOSPA PUGH: Olikani ljudje,

DRUGI GLAS: ugrizne mrzla gospa Pugh.

GOSPA PUGH: ne dremljejo pri mizi.

PRVI GLAS: Gospod Pugh se poslušno izvije v budnost. Nadene si mehko priliznjen nasmešek: žalostno in sivo je pod njegovimi tobačno-rumenjakovo-rumenimi, objokanimi, mroževsko viktorijanskimi brkami, ki jih nosi goste in dolge v spomin na zastrupljevalca doktorja Crippna.

GOSPA PUGH: Počakati bi moral, da bi se umaknil v svoj hlev,

DRUGI GLAS: pravi gospa Pugh, sladka kakor brivska britev. Njegov priliznjeni, ošpični četrtinski nasmešek zamrzne. Zvit in molčeč se po lisičje zmuzne v svoj kemični brlog in tam sredi sikanja in vitriolskega kroga kotlov in stekleničic, do roba polnih črnih koz in črne smrti, skuha čobodro iz smrtne nočne sence, nikotina, vročih kraštač, ciankalija in netopirjeve sline za svojo zbadajočo, kapniško blede coprnico in posteljnega ježa, za bitje s hrbtom, togim kakor greblja za pepel, in za svojo ko hrestač rezko ženo.

GOSPOD PUGH: Oprosti mi, ljubica,

DRUGI GLAS: zamrmra priliznjeno.

PRVI GLAS: Kapitan Cat je pri svojem oknu, na široko odprtem soncu in z jadrnicami posutemu morju, ki je jadral po njem pred davnimi časi, ko so bile njegove oči modre in svetle, in dremlje in potuje; v ušesih ima uhane in ziblje se in se maje, na trebuhu ima vtetovirane besede: »Ljubim te, Rosie Probert«, prepira se s praznimi steklenicami v dimu in zmešnjavi mračnih pristaniških beznic, klati se s čredo odrezavih in uživaških krav po vsakem umazanem pristanišču, objema se in popiva z utopljenici in mrtveci, ki imajo kodrasto dlako na prsih. Ko spi, ječi in jadra.

DRUGI GLAS: Predvsem enega glasu se prijazno spominja, ko vedro njegovih sanj globlje zajame. Lenobna zgodnja Rosie z laneno slamnato streho na glavi, ki jo je imel skupaj s Tom-Fredom, pomožnim strojnikom, in mnogimi drugimi mornarji, govori zdaj, razločno vidna in prav blizu njega, iz spalnice svojega prahu. V tem zalivu in pristanišču se je zasedrila dolga vrsta ladjevja v malo nebo noči; ona pa govori zdaj samo dremajočemu kapitanu Catu. Gospodična Probert...

ROSIE PROBERT: iz Gosje ulice, Jack. Devetkrat zakvakaj in vprašaj po Rosie,

DRUGI GLAS: ...je edina ljubezen njegovega mornarskega življenja, ki je bilo v njem žensk kakor sardin.

ROSIE PROBERT (*tiho*): Kaj videl si, kaj,
in kakšna morja,
Tom Cat, Tom Cat,
ko si jadral čez svet

že dolgo tega?
 In kakšne živali
 v zelenem valovju,
 ko bil si moj dragi?
 Resnico povem,
 morja lajajoča
 glasno ko mroži,
 zelena in modra,
 vsa polna jegulj,
 in morske može
 sem videl in kite.

KAPITAN CAT:

ROSIE PROBERT: Kod jadralsi,
 kitolovec moj,
 po mastnih valeh
 med Friscom in Walesom,
 ko bil si moj častnik?

KAPITAN CAT: Kot tu zdaj stojim,
 sladkorček ti moj,
 ti kopna živalca,
 ti ljubko srce,
 ti lahka, prelahka,
 moj pravi zaklad,
 kipelo je morje,
 zeleno ko grah,
 z labodi pen pod luno,
 lajajočo ko mrož.

ROSIE PROBERT: Kako so zibala te,
 mali mornarček,
 moj mož čez vse dragi,
 v škornjih in hladu,
 moj pav in moj lovec,
 moj ljubi, moj očka,
 moj čedni mornar,
 ki imel na trebuhu
 si moje ime,
 ko bil si še mlad
 že dolgo tega?

KAPITAN CAT: Ne bom ti lagal.
 Edino, ki videl sem ga,
 je bilo zibajoče se
 morje, ti pa si

jezdila na njem.
Lezi spet, lezi lepo.
Naj se mi ladja razbije
ob tvojem boku.

ROSIE PROBERT: Potrkaj dvakrat, Jack,
potrkaj na moj grob,
in vprašaj po Rosie.

KAPITAN CAT: Rosie Probert.

ROSIE PROBERT: Misli na njo.
Ona pozablja.
In zemlja,
kepa sred njenih ust,
izginja od nje.
Spominjaj se me.
Jaz sem te pozabila.
Zdaj grem v temo teme za zmeraj.
Pozabila sem, da sem bila
sploh kdaj rojena.

OTROK: Glej,

PRVI GLAS: pravi otrok svoji materi, ko gresta mimo okna hiše
Pri dvojambornici,

OTROK: kapitan Cat joka.

PRVI GLAS: Kapitan Cat joka,

KAPITAN CAT: vrni se, vrni se,

PRVI GLAS: skozi tišine in odmeve na hodnikih večne noči.

OTROK: Joka in solze mu lijejo skozi nos,

PRVI GLAS: pravi otrok. Mati in otrok odhajata navzdol po ulici.

OTROK: Njegov nos je podoben jagodam,

PRVI GLAS: pravi otrok; potem pa ga tudi ta deklica pozabi.
V tihi sredini modro napetega zaliva vidi Boya Nepridiprava, kako
ribari s Sanzibarja.

OTROK: Nepridiprav Boyo mi je dal včeraj tri penije, pa nisem
hotela,

PRVI GLAS: pravi otrok materi.

DRUGI GLAS: Boyo ujame steznik iz ribjih kosti. To je vse, kar
je ujel ta dan.

NEPRIDIPRAV BOYO: Prekleta smešna riba!

DRUGI GLAS: Gospa Dai Kruh Druga se cigani navzgor pred
počasnimi očmi njegovega duha, oblečena samo v zapestnico.

NEPRIDIPRAV BOYO: Oblečena je v svojo spalno srajco. (*Pro-
seče*) Ali bi morda hoteli ta lépi mokri steznik, gospa Dai Kruh Druga?

GOSPA DAI KRUH DRUGA: Ne, nočem!

NEPRIDIPRAV BOYO: Ali pa morda grižljaj mojega malega jabolka,

DRUGI GLAS: ji ponudi brez upa.

PRVI GLAS: Ona pa strese svojo medeninasto spalno srajco, in to mu jo prežene iz spomina: in ko pride željan nazaj, se v središču njegovega očesa, premreženega s krvjo, smehlja in priklanja gejša v kimonu iz riževega papirja.

NEPRIDIPRAV BOYO: Hočem biti dobri Boyo, pa mi nihče ne dovoli,

PRVI GLAS: vzdihne, ko se gejša v očesu vljudno zvija. Zemlja se izgubi, morje se molče zbere in izgine; in skozi topli, beli oblak, ki leži v njem, ga zajame svilena, zvonkljajoča, nemirna vzhodnjaška glasba in ga uniči v eni sami japonski minuti.

(Konec prihodnjič.)

Prevedel Jože Udovič

BALKON

(Picassov gouache)

Valentin Cundrič

Zame

je življenje izgnanstvo,
lepota drag gost,
ki niti ne sede.

Nikomur ne položim
glave v naročje
in ne gledam tiho
v višnjevo nebo.
Pokrit z medeninasto roso
zvezd
gledam v temo,
čeprav mi mesec ne sveti
v srčno deber.

Moje sobe

so ustnice za žalost,
ki je velika, siva trobenta.

in se veselili pomembne delovne zmage. Negovani obrazi in brezhibne obleke so se dopolnjevale z bleščeče zlikanimi avtomobili, katerih dolga vrsta je prenehala šele za ovinkom in dajala svečanosti svoj poseben sijaj. Nato so govorili, mnogo govorili, lepo govorili, govorili so prav tako, kot je pričakoval Dimitrij, toda to ga ni niti najmanj ganilo. Ko se je ozrl po delavcih, ki so stali na obeh straneh ceste, malo odmaknjeni, da njihova prisotnost ne bi ovirala poteka svečanosti, v zbledelih delovnih oblekah, s topim izrazom neprizadetosti v očeh, je mogel opaziti kvečjemu zvedavost, s katero so spremljali ceremoniel, neznane obraze in parado reprezentativnih vozil. Ko so se pojavile še škarjice na žametni blazini in prerezale svileni trak, je bilo igre za graditelje konec. Zdaj bodo samo še podrli barake in odšli drugam. Morda se na svojo cesto nikdar več ne vrnejo. Tu nimajo več kaj iskati. In tedaj je Dimitrij čutil, da je samo eden izmed teh brezimnih ljudi, skoraj enako zanemarjen, utrujen in otopel kot oni, da mu ne preostane nič drugega, kot da gre z njimi, kamor koli, in da je tu vendarle ostal delček njega samega, morda najboljše, kar je imel. Toda cesta je bila zgrajena.

Vest, da se vrača v svoje rodno mesto, ga je vznemirila in niti ne razveselila. Tri leta so bila potekla in skoraj četrtega pol.

(Se bo nadaljevalo.)

POD MLEČNIM GOZDOM

Igra za glasove

Dylan Thomas

(Konec.)

DRUGI GLAS: Popoldan brenči kakor lene čebele okoli cvetlic, cvetočih okoli Mae Rose Cottage. Na pol speča leži na polju med kozami, ki godrnjajo in nalahno suvajo sonce z rogovi, in piha ljubezen v puhasto regratovo kroglico.

MAE ROSE COTTAGE (*tih*):

Ljubi me,
ne ljubi me,
ljubi me,
ne ljubi me,
ljubi me — grdi stari bedak.

DRUGI GLAS: Leno leži sama v detelji in grašici, sedemnajst let, in še nikoli ni bila sladko v travi, hoho.

PRVI GLAS: Prečastiti Eli Jenkins, poškopljjen s črnilom v svoji hladni sprednji ali pesniški sobi, govori v svojem življenjskem delu samo resnico — prebivalstvo, poglobitna industrija, pomorstvo, zgodovina, krajepisje, favna in flora mesta, kjer opravlja službo — v velikem delu z naslovom Llareggubaska bela knjiga. Portreti starih bardov in pridigarjev, vseh zavitih v krzno in volno od škilastega pogleda do kolenskih sklepov, visijo na steni nad njim, težki kot ovce, zraven lahkih, medlih, z ženskimi rokami naslikanih akvarelov bledezelenelega Mlečnega gozda, ki je na njih videti kot umirajoča solata. Njegova mati, naslonjena na vazo s palmo, s pasom kakor poročni prstan in s prsmi kakor črno pogrnjena jedilna miza, trpi v svojem stezniku.

ELI JENKINS: Oh, ljubi angeli, bodite previdni tam s svojimi noži in vilicami,

PRVI GLAS: tako moli. Ni pa nobene znane podobe njegovega očeta Ezava, ki so mu zaradi njegove prevelike slabosti slekli duhovsko suknjo in ki so ga nekoč ob žetvi po pomoti vkosili do kosti, ko je ležal s svojo slabostjo v žitu. Izgubil je vso prizadevnost in umrl z eno nogo.

ELI JENKINS: Ubogi oče,

DRUGI GLAS: žaluje prečastiti Eli,

ELI JENKINS: da je tako čudno umrl od pijače in poljedelstva.

DRUGI GLAS: Kmet Watkins na kmetiji Pri slanem jezeru sovraži svojo živino na griču, ki jo zdaj heja in hoja in zganja k molži.

UTAH WATKINS (*divja*): Preklete bodite, preklete bodite, salamen-ske mlekarne.

DRUGI GLAS: Ena izmed krav ga poljubi.

UTAH WATKINS: Ugrizni jo do smrti,

DRUGI GLAS: zakriči svojemu gluhemu psu, ki se smehlja in mu liže roke.

UTAH WATKINS: Nabodi ga na roge, lezi nanj, Daisy,

DRUGI GLAS: nahruli kravo, ki ga je obrila s svojim raskavim jezikom, ona pa zamuka prijazne besede, ko Watkins besni in pleše med svojimi poletje izdihavajočimi sužnjami, ki se počasi zibljejo proti kmetiji. Bližajoči se konec pomladnega dne že odseva v jezerih njihovih velikih oči. Bessie Debeloglavka jih pozdravi z imeni, ki jim jih je dala, ko so bile še device.

BESSIE DEBELOGLAVKA:

Peg, Meg, Maslenka, Moll,

Fan iz gradu,

Teodozija in Daisy.

DRUGI GLAS: Krave sklonijo glave.

PRVI GLAS: Poišči Bessie Debeloglavko v Llareggubski beli knjigi in našel boš nekaj redkih krp in eno samo ubogo lesketajočo se nit njene zgodovine, shranjeno med stranmi s tolikšno ljubeznijo in skrbjo kakor koder las prve, izgubljene ljubezni. Spočeta v Mlečnem gozdu, rojena v skednju, zavita v papir, položena na prag; z veliko glavo in nizkim glasom je rasla v temi, dokler je ni zdavnaj mrtvi Gomer Oven poljubil, ko ni gledala, ker so ga izzvali, naj to stori, če si upa. Zdaj bo v svetlobi delala, pela, molzla, izgovarjala lepa kravja imena in spala, dokler ji ne bo noč izsesala duše in jo pljunila v nebo. V svoji vse življenje dolgi luči ljubezni Bessie blaženo molze telebanske krave z očmi kakor jezera, ko mrak počasi prši na hlev, morje in mesto.

Utah Watkins se na vprežnem konju prekolne skozi vso kmetijo.

UTAH WATKINS: V skok, pokveka prekleta!

PRVI GLAS: In veliki konj nalahno zarezgeče, kakor da mu je dal kos sladkorja.

Zdaj je mesto mračno. Vsak kamen v tlaku, vsak osel, gos in vsa Gosja ulica so velika vrata mraku; in mrak in slovesni prah in prvi temneči sneg noči in spanje ptičev veje spodaj skozi živi somrak tega kraja ljubezni. Llareggub je glavno mesto mraku.

Gospa Ogmore-Pritchard zapahne ob prvi kaplji mračnega pršenja vsa svoja vrata v hiši Pri lepem razgledu, razgrne razkužene zastore, se usede, vzravšana kakor suhe sanje, na zdravje ohranjujoč stol z velikim naslonjalom in sama sebi vsili hladan, hiter spanec. In na ena, dve nejevoljno vzdihneta gospod Ogmore in gospod Pritchard in se vrmeta v njeno čisto hišo, potem ko sta ves dolgi mrtvi dan šepetala v leseni lopi, kakor šepetajo duhovi, in brez ljubezni pripravljala uničenje svoje steklene vdove.

GOSPOD PRITCHARD: Pred mano, gospod Ogmore.

GOSPOD OGMORE: Za vami, gospod Pritchard.

GOSPOD PRITCHARD: Ne, ne, gospod Ogmore. Vi ste jo prvi naredili za vdovo!

PRVI GLAS: S solzami tam, kjer so bile prej njune oči, se zmuzneta noter skozi luknjo pri ključavnici in godrnjata.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Moja moža,

PRVI GLAS: pravi v svojem spanju. V njenem glasu je jedko kislja ljubezen za enega izmed obeh potikajočih se rajnih. Gospod Ogmore upa, da ne zanj. Prav tako upa gospod Pritchard.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Ljubim vaju oba.

GOSPOD OGMORE (*s strahom*): Oh, gospa Ogmore!

GOSPOD PRITCHARD (*s strahom*): Oh, gospa Pritchard.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD: Kmalu bo čas, iti v posteljo. Po-
vejta po vrsti vsak svoje opravke.

GOSPODA OGMORE IN PRITCHARD: Vzeti morava pižami iz
predala, ki je na njem napisano: Pižame.

GOSPA OGMORE-PRITCHARD (*mrzlo*): In potem ju morata spet
sleči.

DRUGI GLAS: Spodaj na temnečem kraju leži Mae Rose Cottage še
zmeraj v detelji, poslušaj, kako koze prežvekujejo in si z rdečilom riše
kroge na prsi.

MAE ROSE COTTAGE: Lahkomišljena sem. Slab značaj imam. Bog
me bo udaril, da se bom mrtva zgrudila. Sedemnajst let. Šla bom v pekel,

DRUGI GLAS: pripoveduje kozam.

MAE ROSE COTTAGE: Le malo počakajte. Grešila bom, dokler se
ne bom razpočila!

DRUGI GLAS: Leži globoko v detelji in čaka, da bi se zgodilo naj-
hujše; koze žvečijo in se posmehujejo.

PRVI GLAS: In prečastiti Jenkins deklamira med zunanji vrati
svoje hiše v Bethesdi Llareggubskemu hribu svojo večerno pesem.

ELI JENKINS:

Gospod, ko zjutraj se zbudim,
molitev kratko izgovorim,
naj čuva bitja tvoje oko,
rojena le, da kmalu umro.

In ko mrači se, vsak večer
prosim tvoj blagoslov in mir,
saj gre za las, ko gre za to:
boš jutri še, te več ne bo?

Nismo do kraja dobri, zli,
kar tu pod gozdom nas živi,
saj vem, da gledaš slednji dan
na lepšo, ne na slabšo stran.

Oh, naj zasije dan nam nov,
nakloni nam svoj blagoslov,
in soncu vzkliknil kraj bo moj
in rekel zbogom — za nocoj.

PRVI GLAS: Jack Black se še enkrat pripravlja, da bi srečal svojega
satana v gozdu. Brusi si svoje nočne zobe, zapre oči, zleze v pobožne
hlače, ki je njihov razporek dobro zašit s čevljarsko dreto, in odkorači,

oborožen z baklo in svetim pismom, jezen in vesel, v mrak, ki je že pričel grešiti.

JACK BLACK: Zdaj pa v Gomoro!

DRUGI GLAS: In Lily Smalls je z Boyom Nepridipravom zgoraj v pralnici.

PRVI GLAS: In Cherry Owen, vsak dan v tednu trezen kakor nedelja, odhaja srečen kakor sobota, da bi se napil kot podeželski župnik, kakor se napije vsak večer.

CHERRY OWEN: Zmeraj pravim, da ima dva moža,

PRVI GLAS: pravi Chery Owen,

CHERRY OWEN: enega pijanega in enega treznega.

PRVI GLAS: In gospa Cherry pravi preprosto:

GOSPA CHERRY OWEN: Ali nisem srečna ženska? Saj ljubim oba.

SINDBAD: Večer, Cherry.

CHERRY OWEN: Večer, Sindbad.

SINDBAD: Kaj bi rad?

CHERRY OWEN: Preveč.

SINDBAD: Krčma pri mornarju je zmeraj odprta...

PRVI GLAS: Sindbad trpi sam v sebi s strtim srcem,

SINDBAD: oh, Gossamer, odpri svoje srce!

PRVI GLAS: Mrak je utopljen za zmeraj do jutri. Zdaj je nenadoma noč. Mračno mesto je grič samih oken, in iz pretepenih valov kličejo luči svetilk v oknih dan, naj se vrne, in mrtve, ki so odhiteli na morje. Vse-povsod v temi, ki kliče, zvaljajo otroke in starce v postelje in jih zazibavajo v spanje.

GLAS PRVE ŽENSKKE: Spi zdaj, otrok moj, spanec prihaja...

GLAS DRUGE ŽENSKKE (*poje*):

Spi zdaj naš dedek v zibki sred vej,
veter jo ziblje, dedek je v njej,
zlomi se veja, zibka sfrči,
dedek naš z brki na tleh se zbudi.

PRVI GLAS: Ali pa njihove hčere pokrivajo bolščeče stare može kakor papagaje, starce, ki v svoji majhni temi v svetlih in živahno mladih kuhinjskih kotih čujejo vso dolgo noč, z očmi, svetlimi ko steklo, da jih ne bi smrt pograbila v spanju.

DRUGI GLAS: Neporočena dekleta, sama v svojih skrivnih spalnicah za neveste, se v mislih pudrajo in kodrajo za veliki ples sveta.

(*Harmonika zaigra: pridušeno*)

Pred svojimi ogledali delajo vzvišene ali le-pridi-sem obraze za mlade moške na ulici, sloneče v kotih, obsijanih s svetlobo uličnih svetilk, za moške, ki čakajo v nenadnem vetru, da bodo pričeli žvižgati.

(Harmonika glasneje, potem zamira)

PRVI GLAS: Pivci v krčmi Pri mornarju pijejo, da bi se ples ponesečil.

PIVEC: Dol z valčki in poskakovanjem.

CHERRY OWEN: Ples ni nekaj naravnega,

PRVI GLAS: pravi prepričano Cherry Owen, ki je že zžil po grlu sedemnajst vrčkov plehkega, toplega, redkega, vališkega trpkega piva.

DRUGI GLAS: Svetilka nekega kmeta tli kot iskra na pobočju Llareggubskega hriba.

(Harmonika utihne)

PRVI GLAS: Llareggubski hrib, piše prečastiti Jenkins v svoji pesniški sobi,

ELI JENKINS: Llareggubski hrib, tisti mistični tumulus, spomenik ljudstev, ki so prebivala v okolici Llaregguba, preden so Kelti zapustili deželo poletja, hrib, kjer so si stari čarovniki lahko naredili žensko iz rož.

DRUGI GLAS: Gospod Waldo poje v svojem kotu v krčmi Pri mornarju:

GOSPOD WALDO:

In bil sem v Pembroku, mlad fantič,
in blizu gradu sem živel,
delal sem, revež, za dimnikarja,
šest penijev na teden imel.
Šest mrzlih penijev mi je dajal,
in ni mu ušel ne belič,
in vse, kar sem užil, je žganje bilo
in kreša brez olja — drugega nič.
Kaj rabil bi vilice ali nož
ali prtič pod brado,
da skledo kreše lahko sem užil
in žganja polič in vodo.
Ste slišali kdaj, da je deček živel
tako neverjetno cenó,
ob jedi brez mesa in kosti,
ob žganju, ki zasolzi oko?

»Meti, meti, dimnikarček,«
po Pembroku sem točil solze,
reven in v snegu bos, in tako
mladi ženski sem ganil srce.
»Ubogi mali dimnikarček,
ves črn kot pikov as,
nihče se zdaj ne meni za mé,
sama sem, pridi kaj v vas.
Pridi, ometi mi dimnik.
Pridi, ometi mi dimnik,«
je rekla, »o mali moj,
pridi, ometi mi dimnik,
in ometač prinesi s seboj!«

PRVI GLAS: Slepí kapitan Cat pleza v svojo kajuto. Vidi v temi kakor maček. Skozi popotovanja svojih solza jadra na obisk k mrtvim.

KAPITAN CAT: Plešoči Williams!

PRVI UTOPLJENEC: Še zmeraj plešem.

KAPITAN CAT: Jonah Jarvis.

TRETJI UTOPLJENEC: Še zmeraj.

PRVI UTOPLJENEC: Lobanja kodrastega Bevana.

ROSIE PROBERT: Rosie v Bogu! Pozabila je na umiranje.

PRVI GLAS: Mrtvi prihajajo ven v svojih najboljših nedeljskih oblekah.

DRUGI GLAS: Poslušaj, kako prihaja noč.

PRVI GLAS: Orglar Morgan gre v cerkev igrat na orgle. Vidi Bacha, ki leži na nagrobniku.

ORGLAR MORGAN: Johann Sebastian!

CHERRY OWEN (*pijano*): Kdo?

ORGLAR MORGAN: Johann Sebastian mogočni Bach. Oh, Bach, ah!

CHERRY OWEN: Vrag te vzemi,

PRVI GLAS: pravi Cherry Owen, ki počiva na nagrobniku, ko gre domov.

Gospod Mog Edwards in gospodična Myfanwy Price, srečno ločena drug od drugega na vrhu in na obmorskem koncu mesta, si pišeta vsakonočni pismi, polni ljubezni in poželenja. V topli Llareggubski beli knjigi boš našel majhne zemljevide otokov njune blaženosti.

MYFANWY PRICE: Oh, ljubi Mog, tvoja sem za zmeraj.

PRVI GLAS: In zadovoljna se ozre po svoji čedni, nikoli žalostni sobi, ki vanjo ne bo gospod Mog Edwards nikoli stopil.

MOG EDWARDS: Pridi, da te objamem, Myfanwy.

PRVI GLAS: In pritisne svoj dragi denar na svoje lastno srce.

In gospod Waldo objema pijan v mračnem gozdu svojo ljubko Polly Garter pred očmi in rožljajočimi jeziki sosedov in ptičev, in se ne meni zanje. Mlaska z živordečimi ustnicami.

Vendar ni njegovo ime tisto, ki ga šepče Polly Garter, ko leži pod hrastom in mu vrača ljubezen. Šest čevljev globoko poje neko ime v hladni zemlji.

POLLY GARTER (*poje*):

Zmeraj pa mislim, ko grem s kom v posteljo,
na malega Willyja Weeja, ki spi pod zemljo.

PRVI GLAS: Prosojna noč temni. Lahna sapica prihaja od skodrane vode in vzdihuje po ulicah prav pod Mlečnim gozdom. Pod gozdom, ki je v njem vsaka korenina razcepljen parkelj v črnem, sijočem očesu lovcev ljubezni, pod gozdom, ki je za Marry Ann Mornarjevo od neba urejen vrt, zanjo, ki ve, da so na zemlji nekaka nebesa in da je izvoljeno ljudstvo njegovega ljubečega ognja v Hareggubski deželi, pod gozdom, ki je na semanji dan za kmečke hlapce razuzdano nevedna cerkev poročnih postelj, in za prečastitega Elija Jenkinsa zelenolista pridiga o človekovi nedolžnosti, v gozdu, ki ga nenadoma strese veter in ki se zdrzne in prebudi že drugo temno pot v enem samem pomladnem dnevu.

Prevedel Jože Udovič